

Orth Zts

ՄԵՆՔ ԿՈՐցՆՈՒՄ ԵՆք ՆԱԵԼ ՍՎԻՅՈՒԹՔՐ

Նկատ չունեմ միայն Դայաստանն ու հայաստանահայությանը. համայն հայությունն է, որդես ազգային ինքնություն, կորցնում Սփյուռք, կամ, եթե կուզե՞ Սփյուռքն էլ է կորցնում Սփյուռքին:

Բավկան Երկար ժամանակ հսարակական մտածողության մեջ եւ դեմքան շրջանակներում տիրապետող էր այն միտքը, թե դասմական դժնի հանգամանքների, տարածեսակ հալածանքների ու, մանավանդ, Տեղասպանության հետևանքով գոյացած սփյուռքահայության առկայությունը հարկավոր է վերածել առավելության: Նույնիսկ օսքար դեմքան գործիչներ (իհետեն Շեւարդնաձեին) դոդում էին, որ կովկասյան Երեխ Երկրներից Ադրբեյջանը եթե ունի նաև, Վրաստանը՝ ծով, ապա Հայաստանն օժտված է աշխարհով մեկ տարածված եւ ընդհանրապես բարեկեցիկ կյանքով աղբորդ հայությամբ, սփյուռքով:

Անձամբ տեսել եմ այս հեռազիր, հեռակա Ֆիլիպիններ մայրաքաղաք Սանկտ Պետրուս, Սարգիս Կարապետ անունով մեծահարուս եւ մեծազդեցիկ մի հայի, որ ծեռ էր բերել բացառիկ մենաչեռորդ սովետական հայտնի դարախմբեր հրավիրելու այդ երկիր: Նա հեռազիրն ուղարկել էր Մոսկվա՝ մշակույթի նախարար եւ հակահայ Ֆուրցեվային, որ եթե Խ. Չայաստանի դարի մետական անսամբլը չուղարկեն Ֆիլիպիններ, այլևս ոչ մի խումբ էլ չի հրավիրի: Փափուկ ուժի դրսեուրման, ավելի ծիծ՝ օգտագործման բացառիկ օրինակ, որը ինքնարուս էր, հայի հայկական բացառիկ դայանակությամբ դայանանավորված, մինչ Չայաստանում ոչ ոքիներ այդ խոկական հայ ճարդու գոյության նախ:

Սպետական շրջանում, հաևալիս վերջին տասնամյակներին, Հայաստանի իշխանությունները օգտագործեցին Սփյուռքի գործոնը, երբեմն ճախավեր, բայց ավելի հաճախ՝ երկուստեղ տահավետ նախաձեռնություններով, որին որ հնարավոր էր: Խ. Հայաստանի դեկավարությունը, հաչու Մոսկվայի, հաճախ օգտագործեց նույնիսկ ՀՅԴ-ի ընդդիմադիր լինելու հանգամանքը՝ Կենտրոնից հավելյալ արտօնություններ ծեռվ բերելու նորատակով: Այլ խոսքով, սովետահայ դեկավարությունը, մասնավորաբար Կարեն Դեմիրճյանի իշխանության ժամանակաշրջանում, գիտակ ու գիտակցեց Սփյուռքը որմես ամբողջություն դիտարկելու, նրա հայադարձանության միջերին աջակցելու անհրաժեշտությունը:

Ու Երբ թափ առավ Արցախյան զարթոննը, նաեւ՝ դաշտահեղ աղետալի Երկրաշրջը, միաժամանակ՝ սկիզբ առավ անկախության շարժումը, սփյուռքահյությունը, հոգեբանութեն ու գործնականացես, սահուն անցում կատարեց դեղի հայնաօպանագում՝ տառալորենով նաեւ օսարներին՝ բարեկամ թէ թշնամի:

հասագօյանցին տղափրով նաև օՏԱՐԱՌԵՐԻ բարեկան թէ թէսարի:

Նորից դիմելով սիմվոլիկային՝ հիշենք Շառլ Ազնավուրին, որի հայկականությունը վարակիչ գործոն դարձավ միջազգային բոլոր հարթակներում, թէ դեմք է օգնել Հայաստանին աղեքի ցավը ամոնքելու, թէ հայությունը արժանի է անկախի, բարգավաճ դեռություն ունենալու՝ ազատագրված Արցախը ներառյալ: Համահայկականության գաղափարը վերածեց դեռականության գաղափարի, դեռականությունը՝ հաղթանակներ կերտելու, երկիրը վերաշնորհելու, արդիական հաստատություններ, ճանաղարհներ կառուցելու հանձնարարության, ներառյալ Արցախը եւ հայկադիմա Արցախը: Հայկական գաղթօջախներում իմաստավորվեց հայ լինելու, հայ մնալու ձգումը, դահանջաժրությունը, Ֆեղաստանության դատաղարման դահանջը մտավ գործնականացման ուղի:

**Այստեղ, միտք դիմելով սիմվոլիկային ընդգծել է դեմք Լուիզ Սանուլյան
Սիմոնի եւ Ջրի Ջրբորյանի անունները, որոնց բացառիկ դեր կատարեցին,
նաև անուններն այն մարդկանց, որոնց առաջնին ներդրողները եղան հայրենին
և նետքության գարգարման ասպարեզում, երբեմն բիզնես և զբունքները ստորա-
դասելով ազգային ապրումներին, ինչը դասձան դարձավ, որ Տեղացի ընչա-
փառ խարդախներ օգսվեն արիթից եւ անվստահելիության համբավ տարածեն
մեր ոռո երլիք ու ժողովորի մրա:**

Համենայնդեպս, մինչ այդ, հանրապետության առաջին նախագահի նախաձեռնությամբ ստեղծվել էր համահայկական առաջին մարմինը՝ «Հայաստան» հիմնադրամը, որը հետագա տարիներին թեւել ակնկալուրուններին համարժել արդյունավետությունը չունեցավ, այդուհանդեռ խորհրդանշեց հայության մեկության՝ Հայաստան-Արցախ-Սփյուռք եռամիասնության գաղափարը։ Հետագայում, Մեծ եղենին 100-ամյա տարելիցին ընդառաջ, արդեն երրորդ նախագահի օրին, կազմվեց համահայկականությունը խորհրդանշող մեկ այլ՝ Եթևադապանության 100-րդ տարելիցին մարմինը, որը կոչված էր ավելի ուժ վերածվելու մշտական առնորոշությամբ համահայկական կենտրոնական նախագահի տետ...

...Եթե չիներ 2018 թվականի հետպինսական զամուշակագով վախճայցի, մը...
...Եթե չիներ 2018 թվականի հետպինսական հուրեակը կործանարար իր բոլոր հետեւաններով։ Դանց նասին եաւ է գրվել եւ Էլ ավելի լաժան բաներ կգրվեն հետո։ Միայն Նետն երկու բան, երկու կործանիչ հարվածներ համահյականության սրին։ Առաջին՝ 44-օրյա լուստրազմի ընթացքում հավաքված ըուրա 170 մլն դոլարի աղորինի օգտագործումը, երկրորդ՝ Փաշինյանի հայտարարությունը, թե Ցեղասպանության հարցով թող այսուհետեւ Սփյուռքը գրադիի։ Սփյուռքը, եւ ոչ միայն, կազմավանդող արարի եւ խոսի։ Խոսի՞ որդ բաժանարար է ըստ էլույան, եւ կործանարար՝ ըստ ամենայնի։ Դանց Վրա գումարել լուստրազմում կրած մեր լուսությունը, հայրենի սարածենի զավթումը, հազարավոր զոհերի ու վիրավորների կյանքի եւ արյան հետին Վրա խոսացակած «խաղաղության պահպանության» կայունացման համար կայսերական պատճենները։

ՄԵՀՄԱՆ ՇԵՖԱՅԻՆ ՔԵՐԵՎԱՆ 1918 ԱԼԻԲԻ Ե ԵՐԵՎԱՆ

Սես Խելենյանը դեռևս 1918 թվին է գրել
«Կարենացու համար պարեւ սպառիկեցւ»

«Վարչակի համար աղբյուր՝
Օրի, ջուրի, իազի պոմազ՝

Սեղմից դունակ լոյսարքա»:
Սեղմից գողացվեց այդ Հղարտությունը: Ահա սա՞ է ամենասարափելին: ճիշտ է, մի օր ի հերթին այդ Հղարտությունը: Սակայն մինչ այդ՝ Ի՞նչպես է դիմանալու Սփյուռքը, ինչն է լինելու նրա հայ մնալու դաշտո-բացարությունը, ինչն այս:

Ամերիկահայությունն ընդդեմ թուրք բժշկի սենատորական հավակնությունների

Ս. Նահանգների Կոնգրեսի Վերին դալասի առաջիկա նոյեմբերին կայանալիք մասնակի ընտրություններում բուրգ հայսնի սրաբան Սեհմետ էղի թէկնածու առաջադրման դեմ ամերիկահայ համայնքն այս օրերին բուռն արեավ է ձեռնարկել։ Նախորդ արքաք օրը Կալիֆորնիայի Օրենց շրջանում տեղի ունեցած հավաքին, որտեղ բուրգ թէկի կողմնակիցների նվիրահավաքն էր տեղի ունենում նրա առաջադրման նոյատակով, մեծախումք հայեր բողոքի ակցիաներ են կազմակերպել «Տեղասպանությունն ուրացողները ողջունելի չեն Կալիֆորնիայում» ու նման լոգունգներով եւ ԱՄՆ-ի ու Հայաստանի դրաներով։

Դայերի գլխավոր առարկությունն այն է, որ Ստեմբե եղան ամերիկյանի կողմին դահլիճներ է Թուրքիայի բաղադրական պատճենը: «Կաշինցտոն փոս» թերթը, մյուս կողմից, բուրգ բժևկի մասին հիպված է տրամադրել, որտեղ նշում է, որ նա սեր հարաբերություններ ունի Եղողանի եւ Թուրքիայի ղետական բարձր խավի այլ ներկայացուցիչների հետ, սեղեկացնում է «Պայֆար» շաբաթաթերթը իր հոկտ. 16-ի համարում:

Իրանը լողակամուշներ է Տեղադրում Արաբս գետի վրա...

ԳՐԻԳՈՐ ԱՌԱԶԵԼՅԱՆ

Բրանում ՀՀ նախկին դեսպան

ԱՆԿԱԽ «ԱՐՏԱՏԱՐԱԾԲԱԺԻՆ ՄԻՋԱՆԳԻ»
ՍՏԵՂԾՆԱՆ ԳԱՂԱՔԻ ԱՐ ՄԵՐԾԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ
ՌՈՒՍԱՏԱՆԻ ՎԻՆՎԱՐՉԱՄԵՏԵ, ՏԱՐԱ-
ԾԱՐՁԱՆԱՅԻՆ ԱՊԱՐՁԱՎԻԿԱԼՄԱՆ ՀԱՐ-
ԳԵՐՆՎ ԵՌԱԿՈՂԸ ԱՇԽԱՏԱՆՔԱՅԻՆ ԽՄԲԻ
ՀԱՆԱՆԱԽԱԳՈՒ ԱՎԵՏԵՍԵ ՕՎԵՐ-
ՃՈՎԻ ՀԱՅՏԱՐԱՄԱՐԵԿՈՄԻց, Եւ ՀԱ-
յած ՖՐԱՆՍԻԱՅԻ նախագու ԷՄԱ-
ՆՈՒԵԼ ՍԱԼՐՈՆԻ՝ ՀԱՅԱՏԱՆԻՆ մԵ-
ՆԱԿ ջԹՈՂՆԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ ՀԱՎԱՍԻՒ-
ԳՈՒՄՆԵՐԻ ու ԻՐԱՄԻ «ԿԱՐՄԻՐ ՃԵ-
ՐԻ» ՄԱՍԻՆ ԱՍՏԱՆԱՅՈՒ ԻՒՆ ՀԱ-
ԽԱԳՈՒ ԵՐԱԽԻՄ ՌԱՅԻՍԻ Կող-
մից ԱՅ նախագու ԱՎԵԼԻՆ օրեւ
նԵՐԼԱՎԱԳՎԱԾ զԳՈՒՏԱԳՈՒՄՆԵՐԻ,
ԱՐՔԵԶԱՆԸ ՀԱՐՈՒՆԱԿՈՒ Է ՀԱ-
ՅԱՏԱՆԻ ՀԻՄՆԻԾԽԱՆ ՏԱՐՁԵՒ
ՀԱՎԻՆ, ՀՅ ՎԱՐՉԱՄԵՏԵ ԲԱՆՐԸ-
ՄԱՆԲ՝ «ԱՐԵԼԵՅԱՆ ԱՐՔԵԶԱՆԸ» ՆԱԽԻՅԵ-
ԼԱՆԻՆ ԿԱՐՈՂ ՄԻՋԱՆԳԻ ԽՈՏՈՎՅԹԸ, Եւ ցի
ԾԻԳՄԻՆ ՀԱՏՈՒԿ ԲԱՌԱՄԵՏԵՐՆՎ ՄԵՐԺՈՒՄ ՄԻ-
ՋԱՆԳԻ ՎԻՆՎԱՐԵՆ ՀԱՅ-ԱՐՔԵԶԱՆԱԿԱԾ
ՍԱԽՄԱՆԻՆ ԵՐԵ ԱՆԳԱԼԵՏ ԲԱՑԵԼՈՒ ՎԵՐԱ-
ԲԵՐՅԱ ՀԱԿԱԿԱՆ Կողմի առաջարկը:

թի նախագահի գլխավորությամբ մեկ այլ դասվիրակություն, երբ ՆԱՏՕ-ի ամենաակտիվ անդամներից մեկի՝ Նորվեգիայի ԱԳ նախարար ԱՅՃԻԿԵՆ ՅՈՒԹՖԻԼԵՏՆ է վերջին տասը տարիների ընթացքում առաջին անգամ Յայաստան այցելում, իրանի Խալամական Եեղափոխության դահաղանների կորրուսի ցանաբային ուժերը՝ ռազմական ուղղաթիրների, անօդաչու թռչող սարֆերի ու հարվածային զինատեսակների ներգավավածությամբ, Արքեօանի հետ սահմանակից շրջաններում Արարու գետի շրջակային լայնածավալ զորավարժություններ են անցկաց-

**Սարգիս Չահինյան. «Եթե Արցախի վրա խաչ քաշենք,
որեւէ հնարավորություն այլեւս չենք ունենա՝
Խաչի օրը բարձրացնեն ին բազմի համար»**

Անցյալ ժարաք հայաստանյան ԶԼՄ
ներդ բավական մանրամասն լուսաբա
նեցին Հվեյցարական խորհրդարանական
դատվիրականության՝ հոկտեմբերի 14-16-ը՝
Հայաստան այցը, ինչողև նաեւ հրատա
րակեցին հոկտեմբերի 14-ին Ժնեվի կան
ոնի բանաձելը, որ խոսուն վերնագիր ու
նի՝ «Հայաստանի գոյաւուման համար»
Բանաձևով մասնավորապես կոչ է ար
վում Դաշնային ժողովին (Հվեյցարիայի
դասնային խորհրդարանին) «դատադար
սել Արդբեջանի՝ ՀՀ-ի դեմ իրականաց
րած ազրեսիան, ձեռնարկել միջոցներ
որդեսպի Արդբեջանի գործողությունները
չփինանսավորվեն Հվեյցարիայում արդ
բեջանական հումքի վաճառքից տասցվու
եկամուտներից, ծանաչել Լեռնային Ղա
րաբաղի/Արցախի հայերի իմնորուման ի
րավունքը, անել հնարավոր հայ ռազմա
գերիների հայրենադարձան համար»
Այցից հետո գրուցում են Հվեյցարիա-Հա
յաստան բարեկամական խմբի գլխավո
ւուրուրաց Ալորին Համբեկանի եւս:

խազահ Շտեֆան Մյուլեր-Ալեքսանդր, Ազգային Խորհրդի ղազամավոր Միտրոֆան Մատեևի հետ: Նկատել ենք, որ Եվրոպացի ղազամավորները ադրբեյջանական հարձակման ենթարկված Հայաստան գնալու առաջնահերթություն չունեն: Սա այդ ղազամավորների թերթւ առաջին այցն է: Ինչողեւ կարողացաւ համոզել նրանց այս ղա-

-Պարոն Շահինյան, 4 օրյա այցով Հայաստանում էին Հվեցարիայի Համադաշնության Ազգային խորհրդի ղամավոր, Հվեցարիա-Հայաստան դասականավորական խմբի համանաժողովը:

ՍԵՎԱԿ ՎԱՐԴՈՒՄՅԱՆ

- Նախորդ ռաբաթ Ղազախստանի մայրաքաղաք Աստանայում, ուր ժեղի էր ունենում ԱՊՀ ղետությունների ղեկավարների խորհրդի հերթական նիստը, Ուստասանի, Իրանի ու Ադրբեյջանի նախագահներն իրենց ելույթներում ու հարցադրույցներում Հայաստանին ուղղակիորեն վերաբերող հստակ «մեսիջներ» էին հղում: Հայաստանից մինչեւ այս դահը դրանց որեւէ գնահատական չի տրվել: Երբ նախագահների՝ Պուտինի, Ռախմատի, Ալիեվի, Շուրբերից հնչած հայտարարությունների, որմես փորձագետները, ի՞նչ գնահատական կտա: Ի՞նչ են ուզում նրանք հասկացնել կամ ասել մեր երկրի ռազմաքաղաքական իշխանությանը:

- ՀՀ վարչադրեսն ու օրվա իշխանությունը Հայաստանի՝ արտադիմ բաղադրական վեկտորը ցանկանում են դեռի Արենուտք փոխել, բայց մյուս կողմից նոյենքերի 9-ից հետո Հայաստանում ստեղծված իրավիճակն այն բանի մասին է վկայում, որ Ռուսաստանն էլ իր հերթին է փորձում Հայաստանին, այսպես ասած, բաց ջրողներ։ Թե նոյենքերի 9-ի, թթ դրանից հետո Հայաստանի ու Աղբեջանի դեկավարներն Արցախի մասով հայտարարությունները ստորագրել են հենց ռուսական կողմից միջնորդությամբ, ուստարակ է, որ դաշտում ական Մոսկվան ցանկանում է ակտիվ ել որոշիչ մասնակցություն ունենալ նաև հետագա բանակցությունների ու հայտարարությունների ժամանակ։ Իհարկե, այսպես չէ, որ այս դահին ռուսական կողմից է

Խաղաղության համադարչիակ ղայ-
ճանազիր ղահանջելը երեխ թե ամեն
ղատեազմում հաղթողի մենաւորին ու
ցանկությունն է; Ինչը, ցավով, չարվեց
1994 թվականին, երբ Արցախի նկա-
մամբ ադրբեջանական արյունոս ագրե-
սիայից, մեր ժողովրդին ղարտադրված
դաժան, անհավասար ղատեազմից
մենք էինք մեծարիվ զիհերի ու զիհողու-
թյունների գնով հաղթող դուրս եկել: Երե-
խ դեռ էյ ժամանակ դիմի անցնի, որ
պարզվի՝ մենք չէինք հասկանում կամ
չէինք ուզում այդ, չէինք կարող, թե՞ մեզ
ղարզադես թույլ չչեցին, ինչուս երե-
խ դրա հետ կաղված նաեւ այլ բաներ: Տո-
նողերիս հեղինակին ժամանակին միա-
կուված սովա ղամենել է, օրինակ, թե «ար-
դեն Օնարի լեռներից իջել, արշավում
էինք դեմի Գանձակ, Ճամփան բաց էր,
ուայց կեսանալղարիխն իրաման եկավ
ողոնեւ... Ասեմբեց Ասմու արեւ»:

Յողսնել»: Այսինքն՝ կասգ առնել:

Դիմա՝ իր 44-օրյա հաջողված լայնա-
ծավալ ազետսիայից հետո, թշնամին

«Աղրթեցանցիները հային ոչ թե որմես մարդ,
այլ կենդանի են դիտարկում, նրանք անընդհատ նոր
վայրազություններ են ուզում»

«Ազգ»-ի զրուցակիցն է Աղրքելջանի հարցերով փորձագետ Գառնիկ Դավթյանը

թում դեմք է նույի նաեւ անհետ
կորած բաղաբացիների մասին,
ու հսակեցվի նրանց տեղան-
քը, իսկ դա աղազայում Հա-
յաստանի համար լրջագույն եր-
կու խնդիր կարող է առաջաց-
նել: Առաջինն այն է, որ Հա-
յաստանը միջազգային դատա-
րանի առաջ կարող է կանգնել՝
որպես բաղաբացիական ան-
ձանց սրբազնող դետություն, եր-
կորդը՝ Հայաստանի հմիջը-
կվարկաբեկի՝ որպես ցեղաս-
տանությունը դատապարտող ու
Հայոց ցեղասպանության
հարցը ճշտապես, բոլոր հար-
թակներում բարձրաձայնող եր-
կիր: Այսինքն՝ այժմ էլ Հայա-
ստանը որպես ցեղասպան դե-
տություն կներկայացվի: Իսկ
ինչ վերաբերում է կոնկրետ գոր-
ծողություններին, առա ադր-
բեջանական կողմը նույի է, որ
Երևանն Ադրբեջանի ներկա-
յացրած հինգ կետերին դրական
է արձագանել, իսկ եթե Ադր-
բեջանը կառուցողականու-
թյունից է խոսում, առա որպես

Արցախը ղաւոնաբես Հայաստանի մաս չի հաճարվել, ղատերազմը եղիլ է Արցախի տարածքում, Արցախի դեմ: Եվ ղատերազմի ավարտին Հայաստանի Հանրապետության հետ խաղաղության դայնանագիր կննելով՝ Աղրբեջանը, թվում է, նախ արցախյան խնդրի բռնույթը է ուզում արդեն նաև մեր ձեռնով իրավականութեն փոխված ժամանել, այն հաստաքրելով իրեւ ՀՀ-ի ու իր միջեւ տարածային վեճ: Թաղել եւ դայնանագորով իր տարածային աճքողջականությունը ճանաչել աւլով՝ աշխարհի աշխում էլ մեջ- տեղից հանել ինքնորոշման խնդիրը: Ու խաղաղության դայնանագի ստորագրությունը կատարվի, սար օ- տարիվ, սար օ- տարի հաւա- ղակի կերպով՝ սիմացնել» 4:

փորձագետ՝ կարող են եղալ ազնել՝ առկա գործ ծընթացները հայկական կողմից շահերից չեն բխում: «Խաղաղության գործընթացի» հասպան դականությունը հոււուէ, որ **Փաշինյանի** հօգանականությունը մեզ ոչ թե «խաղաղության դարաշընթացի», այլ **Նիկոլայի** ջարդի ցըանի է տանում:

- Մենք անընդհատ խոսում ու բննարկում ենք հարցը, թե ինչո՞ւ է հայ հասարակությունը խաղաղ ապրել ադրբեջանցիների հետ և հակառակի մասին մասնաւում: Ադրբեջանցիները մեզ հետ խաղաղ ապրուն ինչո՞ւ են վերաբերել:

Ազրեսիայի չափաբաժնն է առաջին բավական մեծ է, ու առաջազմից հետո բռնության արաւաններ դարումնակող են առաջանած ածվող տեսանյութերը ու նշումը ու մոտիվացիա են նշում նրանց:

Այսինքն, այդ ժեսանյութեա
ժեսնելով՝ նոր վայրագու
և նմեր՝ են ուզում անել։
Այս, հային ոչ թե որոշե
րդ, այլ կենդանի են դիտա
մ։ Կողից են արտա
ցվում, բայց դա փաստ է։ Ե
հայ են ժեսնում (կապ չու
շարքային բաղադրի է
աւունյա, թե զինվոր), առա
յ միտքը, որ ունենում են
անելը է։ Ինչո՞ւ, որպեստե
սծում են՝ հայեր կարող են

ավորվել ու վտանգ ներկա

յացնել իրենց հաճար: Ու Իլհամ Ալիբեկի հայտարարությունները Դայաստանի տարբեր տարածմեր՝ Սեւանի, Երևանի մասին, հենց դրա մասին են վկայում: Ակնկալել, որ առաջիկա 50 տարում (առնվազն երկու սերնդի կորպուսներ) նրանց մոտ խաղաղ ու հաւաքակեցության մասով ինչ-որ բան կփոխվի, գոյուր դատարան է: Քանի Ալիեն է իշխանության, կարող ենք վստահ դնելու, որ Ադրբեյջանի խաղաղության «բանաձեւը» ձեւավորվում է հային կոնորելու սկզբունքի վրա:

- Փոքր հասկած էլ չկա, որ
մեզ՝ հայերին, հետ խաղաղ
ապրել է ուզում:

- Կա իհարկե, քայց այդ հաս-
վածը որեւէ դեր չի խաղում:
Խաղաղության կողմնակից
անդրեցանցիները հիմնակա-
նում արտերկրում են աղրում,
սփյուռքի ներկայացուցիչներ
են, քայց անգամ դրսի՝
այսպէս ասած այլախոհ ադր-
բեցանցիների հետ են հաշվե-
հարդար ժեսնում, ծեծում
նրանց եւ այլն: Իսկ Ադրեցա-
նում գրեթող ու հանդես եկող
ընդդիմադիմները, կամ կոմ-
ոդորմաների ղատճառով են
լրում, կամ էլ ծածով ինչ-ինչ
դայնանավորվածությունների
մեջ են մտնում Ալիեփի հետ, ին-
չի հետեւանով չի ձեւավորվում
հակածող այն ուժը, հատվա-
ծը, որ Ալիեփի վարած բաղաբա-
կանության գրմե որոշ դրվագ-
ների մասով կոմկեր ու հաս-
ցեական անհամաձայնություն
կիայսին:

Ձե ուր են մեզ շտապեցնում թշնամի ու քարեկամ

մամբ իր տարածեալին ամբողջականությունը ճանաչել տալով՝ փակված համարել արցախյան խնդիրը, նաեւ իրականում ավելորդ դարձնելով Մինսկի խումբն ու նրա միջնորդական առավելությունը: Կե արի հետո ճգնիր աղացուցեք թէ մինչ մոտած հետ լատ տուի:

Իսկ եթե այնուամենակ անհ

παιδιά τα παιδιά της γης προστατεύεται από την θεότητα της φύσης. Η φύση είναι η μητέρα της γης, η οποία διατηρεί την ζωή στη Γη. Η φύση είναι η μητέρα της γης, η οποία διατηρεί την ζωή στη Γη.

առերկվ, մեր տողակրի իրավունքը ու շահերի հաշվին ուղղակի կամ անուղղակի կերպով օրինականացնել, «Եզիդիների համար պատրաստված գործությունները» 44-օրյա դատերազմի արդյունքները, իրենց դատերազմական են հետագա հանցագործությունները։ Կուսականի ու Աղրբեջանի որոշ դահանջները հետևում են նոր թուրքիան է կանգնած ըստ որոշ վերլուծաբանների սրանում են բարեկարգ դեմք ունի նաև այդ երկրի նախագահ առաջ երդողանի ու նրա եկող տարկան ընտրությունների գործոնը։ Հասղում են որովհետեւ գործ իրենց համար նույն հիմարավորությունները հետո չլինեն։ Թափառ չէ գործնական առումով հու դայմանակ գիրը չի կաւելանելու նրանց, ինչու դա

որ ընդիհանուր ասմաստելիության դայ-
նաններում հրադադարի հայտարարու-
թյունը չի կաւկանդել:

Բայց ինչո՞ւ են մեզ նոյն կերպ տառապահ գործությունը առաջ բարեկամ ուժեւությունը? Նաև անկեղծորեն կարծում են՝ դա իրական խաղաղությանը սծառափի. աղրթեամա-թուրթանան օ

Ի՞նչ էտաղեցնել ու դայնանազիր եր այդ երկրի գինութք մեր ինքնիշխան տարածում է ու դեռ ամրաշինական է աշխատանքներ է կատարում... Եր իրենց սեղմանքերյան հարձակումից բավական ժամանակ հետո անգամ թույն չեն սվել մեր Վիրավորներին ու զոհվածների մարմինները միջդիրքային տարածից դուրս բերել, եր մեր գերիներից ու դատանդներից շատերին իրենց շարունակում են անօրինական դատել: Եր ամեն օր այդ երկրի դաշտանական գերատեսչությունից մեր գինութքի կողմանից իր հրադադարի խախտման կենդանեղադրանքներ, իսկ իրենց նախագահի բերանից սղանալիքներ ու մեր ինքնիշխան տարածի նկատմամբ անհմատ տարածային հավակնությունների հայտնաբերություններ են հնչում:

Իսկ կա՞մ այս հարցում մեր հսկակ ար-
տահայտված դիրքորոշումը: Լսն թէ չէ
սեն...

ԹԵՒԵԱՆ Մշակութային
Սիոնիքան Նիւ Եռի Վաշու-
թեան կազմակերպութեանը
Տեղի ունեցաւ միութեան 75-
ամեակի փառաւուր հանդի-
սութիւնը օարաթ, 15 հոկտեմ-
բերին Նիւ ճրզի Փարամուս
խաղի «Տը Թերաս» ժեղ
սրահին մէջ, ներկայութեամբ՝
հոծ բազմութեան որ ժամա-
նած էր Նիւ Եռի Նիւ ճրզիի
շրջաններէն, ինչպէս նաև
Լու Անձելոսէն, Տիրոյթէն,
Պուտոնէն, Ֆիլատելիայէն,
Տալլասէն, Զենեթիթըրէն,
Ուաշինգտոնէն եւ Սոնթրէա-
լէն:

Սոյն յոթեանական տօնակատարութիւնը տեղի ունեցաւ հովանաւորութեամբը ԹՄՄի Միացեալ Նահանգներու Եւ Քանատայի Կեդրոնական Վարչութեան Եւ Աերկայութեամբ Վարչութեան անդամներուն, գլխաւորութեամբ ասենաղետ Երուանդ Ազատեանի:

Ձեռնարկին դատույ հիւրն
եր հյա ազգի բարեկամ եւ ԱՍ-
ՆԻ ԶՈՆԿԵՐԵՒ կողմէ ցեղաս-
տանութեան ճանաչնան օ-
րէնսդիր ծերակուրական **Պող**
ՍԵՆԵՆՏզզը, որ իր ազնիւ Տիկ-
նոց՝ **Նախին Թաղուրեան**
ՍԵՆԵՆՏզի ընկերակցու-
թեամբ ներկայ ըլլալով մեծա-
դէս նորասեց ձեռնարկին
բացարի յաջողութեան:

Հանդիսակեան դաշտնական բաժինի բացումը կատարեց հանդիսավայր **Տիրաման ճեղքեանը:** Ան իրավիրեց ներկաները յունկայս ունկնդրելու Միացեալ Նահանգներ-

వారి ఉపాయాల ఉపాయాల

Առանց ապաստարանների, բայց Փարիզի նման

Երեանի բաղաբետարանը «Ծաղում» է ուրախայի լոր հայսնել ու շոյել մայրաբաղայի բնակիչներին՝ Ազափնյակի 118 հա մակերեսով հողամասում առաջիկայում ֆրանսիական ոճի բազմաֆունկցիոնալ թաղանակառուցվի: Ավելին՝ միջավայրը Փարիզի Բուլոնյան անտառի նմանությանը տևակելիք սաղարթական անտառը կամքողջացնի: Թաղանասի բնակիչները սակայն, հայսնում են բաղաբետարանից, միմիայն հեծանիվներու եւ էլեկտրական սալլակներով կերպելով:

44-օրյա ղատերազմից հետո 2 շարի անց Երեւանի բազմակարան որեւէ ժենի նկուղ կարգի չի բերվել, դրանք շարունակվում են մասնավոր անձանց կողմից զավթված մնալ: Եվ խնի դեռ մարդիկ նշանաւում են, որ եթե, Ասված մի արասցե, ղատերազմ սկսվի, որտեղ են ղատսարվելու, չինովնիկները Եվրոպային նշանվելու մասին երազներում են սարսկում:

րու Եւ Հայաստանի Հանրապետութեան հիմները: Ձեռնարկին ներկայ էին Արցախի Հանրապետութեան Ամերիկայի Ներկայացուցիչ **Ռոմեր Աւետիսեանը**, Հայկական Համագումարի Եւ Ամերիկայի Հայ Աւետարանակչական Ըստեակցութեան Ներկայացուցիչները, ինչպես նաև ԱՄՆ Արեւելեան թեմի փոխառաջնորդ Հայր Սիմեոն Օսամա-շեանը, որ աղօթով օրհնեց համբիսութիւնը:

Աղա, հանդիսավարը հրա-
լիրեց ԹՄՍԻ Մէծագոյն Նիս-
եռքի Վարչութեան ատենապե-
տուի Եւ Կերորմական Վար-
չութեան անդամ Հիլտա Յա-
րութիւնեանը հակիրճ ձեւով
ներկայացնելու ԹՄՍԻ աշ-
խարհաւարած 75ամեայ բե-

ئۇىن գործուنىلىكىرىنىڭ ئىچا-
لىقىرىۋاجىنى، ۋەققىۋاجىنى ئى گىرۋا-
لىنى ىمەتلىرىنى مەۋە، ىمەتلى-
لىپ ھەجاومەھەجەندا نى ئى
ھەجاوكەرسىندا نى ۋەھىتەلىپىنى-
سىرىنى:

Հանդիսավարը այնուհետեւ
իրավիրեց Նի ճրզի նահան-
գի ազգայիններէն յայտնի բա-
րերար, «Նարեկացի» բարեսի-
րական միութեան հիմանա-
դիրներէն Պր. **Սարո-Քարո-
բիննեանը**, որ ղացօննաղէն
ներկայացնէ օրուան մեծա-
քառ:

Պր. Յարութիւնեան հմայիչ
եւ հաղորդական ձեռվ Ան-
կայացուց Մենենտէզ մարդ,
նուիրեալը, բարեսիրական եւ
մարդկային իրաւունքներու-
ղաւողան անձը: Դպարու-
թեամբ անդրադարձաւ իր մօ-

Հաջորդ անգամ
այրի նախարարությունն, ըստ ե-
լուսական տվյալների պահանջման
է գրաղում: Դուքսենքերի 19-ի
Սիմեյյանի մամուռի բարության
առաջնային պահանջման մեջ առաջարկությունը
առաջին անգամ կազմակերպվել է 2019 թվականի մայիսի 2-ին:

«Ազգ»-ը հետաքարտություն կրի վեց և ամ.
ովովի բարուղարից «Ազգ»-ը հետաքարտ-
ի բաննը բնադրահղանության հետ, ու
ս չունեցող երկու ոլորտները որտեղ են
մ: «Աշխատաժողովին հրավիրված են

Հաջորդ անգամ՝ դիուլ-զուռնա կզարկեն

Ծրակա միջավայրի նախարարությունն, ըստ երեսութին, նոր գործառույթ ունի. ժողովրդական գործիքների հանրահրչակմամբ է զբաղվում: Հոկտեմբերի 19-ին ԸՆ նախարար Յակոբ Սիմիոնյանի մամուլի ֆարտուղար Ազի Յակոբյանը Facebook-ի իր էջում լրացնելաւ եր հրապարակել, որտեղ բնադրահեղանական թեմայով միջոցառման ժամանակ երեք աշոջիկ ֆանոն են նվազում: Քանինի չժնադ հնչյունների ներքո մեկնարկեց Կյիմայի փոփոխության ցրանակային կոնվենցիայի Ասիա-Խաղաղօվկիանոսյան տարածաշրջանի եւ Արևելյան Եվրոպայի փորձագետների խորհրդավական խմբի տարածաշրջանակին համարումն» - լրացնելարկի լին օրեւ է նաև:

Ենեկայացուցիչներ աշխարհի շուրջ 40 երկրից, եւ կածում եմ՝ ավելորդ չէ ողունել հայկական ճշակույթը ներկայացնող հնչյուններով», - ի դատասխան մեր հարցի՝ նույն Դակոբյանը: Դիտարկմանը, թե հայկական ճշակույթը ներկայացնելու համար այդքան էլ հարմար վայր չի ընտրվել եւ դրա ոչ տեղն էր, ոչ ժամանակը, մանուկի փառուղարը հակադարձեց՝ շարուանակելով: «Միջոցառման ընթացքում ճշակությախն այլ հատկածներ նույնողես եղել են»:

Այս ամենից հետո միայն մեկ բան է մնալու հուսալ, որ ըր-ջակա միջավայրի նախարարությունը հետագա միջոցա-ռումների ժամանակ զունա-դիոլ հաճարությամբ չի փորձի հանրահշակել հայկական նշակութքը, իսկ նա-խարար Սիմեյյանն իր հանդիպումները կամ մարուի ա-սուլիսները դարձաղուկի հնչյունների ներք չի սկսի:

ՊԵ-Ն ԱԹՍ-ՆԵՐԻ ՌԵՄ պայքարն ինքնածիզո՞վ պատկերացնում

Ազգային ժողովի փոխախազակահ Հակոբ Մրւակյանը
թեր 2003-2005 թթ ծառայել է հայկական բանակում
բայց այժմ կրակելու դասընթացների է նաևնակցում
Facebook-ի դաշտնական էջում տեղադրված հրապարա-
կումից ու կցված լուսանակարներից ենաքաղրել կարելի
է, որ Աժ փոխխոսնակը ծառայության ժամանակ կամ
կրակել չի սովորել ու այդ բացը հիմա է փորձում լրացնել
կամ իսկապես ոգեւորվել է դաշտանության նախարա-
րության հայտարարած դասընթացից ու ամառային ակ-
նոցն աշենին համաճ՝ որուել է հետ մնան «թենինից»:

«Աժ լազգական հումքը է ինչ չամար «բրախից»։
«Աժ լազգանականացների եւ աշխատակիցների հետ մաս-
նակցեցին հրաճգության դասընթացին», - Facebook-ի ի-
էում գրել է Արշակյանն ու դրական արձագանել օգտատերից
մեկի մեկնարանություն-դիտարկմանը, թե դաշնայաներն ու դազգանակուները նույնական են և մասնակ-
տեն ապահովագրակիցների ուղղերական վարժամշնկերն

«Կիսում եմ Ձեր կարծիքը եւ հանդես եմ Եկեղ ննան առաջարկով: Առաջիկայում առիթ կլինի բննարկել եւ համարատասխան իրավական լուծումներ գտնել», - հավասիցարել է Արշակյանը:

Խսոնակն ինչքանով է հետամուտ լինելու իր ասածին, ավելին՝ սիրով կլուսաբանենք դաշտամավորների՝ վարժանեների մեկնելը: Մինչեւ այդ սակայն արձանագրենք, որ քանի դեռ հակառակորդը հաճալում է իր զինանոցը՝ Հայաստանի սուվերեն տարածներում սահմանի կահավորման աշխատանքներ է տանում ու առանց հեռահարգեների անգամ կարողանում է դիմարկել ու թիրախավորել ՀՅ ավտոճանապարհները, Հայաստանի դաշտամավական գետաբեսչությունը, նոր-նոր բնից արթնացածի նման, քառափազիներին կրաքեւ է սովորեանում:

Թե՛ Դակոր Արշակյանին, թե՛ ղաւողանության նախարար Սուրեն Պատիկյանին ամսեղ ու անկեղծ հարց ենթողում՝ կրակել ինացող ՀՀ «հղարտ» ու արժանադաշիվ» բաղաքացին «քայլաթարմերի» ու ամենատարեթ Աթւ-ների տարափի ներքի ինչողես է կիրառելու հրաձգային հնտությունները, կամ ինչողես են ղաւութացնում անօդաչուների դեմ ինքնաճիգով դուրս գալը։ Այս ամբողջ ղատմության մեջ ամենաուղերեքականն այն է, որ ոլորտի ղատականատուններն իրենին էլ գիտեն, որ Աթւ-ների դիմաց ինմանաճիգով դուրս գալը ղարզադես ամսություն է։

կան կառուցի զանազանակերպ զարգացումներով՝ մեղմ ընթացից մինչեւ դրամատիկ ծայրահեղ լարվածություն, երգչական ձայների՝ գնալով ընդգծում, խիս-գունային բաշխումներով՝ մեկ երգչախմբերի արական կազմերի կատարմամբ, առա եւ կանանց վեցերգերով, որոնք սահունորեն անցնում են երեք երգչախմբերի հզոր երգեցողությանը, հաղորդվում է որդեկորուս մոր անդամայուր աղրումը, որ միջնադարյան ժեֆանից վերածվում է մերօրյա կենդանի զազմունքների վերծանության.

«Սուրբ մայր, օգնիր ամոնտել խաչյակ-ների մերժությունը, ինչ սիրու ուժեղ է...»:

Մեղեդիական նույնական հարթության վրա ձայնային բազմազան կառուցցներով բարդ առ բարդ խորացվում է ողբերգականությունը, միաժամանակ խոսվում է Որդուն դաշտառած ցավը կիսելու, ասել է, թե՝ այդ կերպ ներփական մաքրութեալ մասին՝ «Ով, կույսեր՝ կույս, թող որ կրեմ, զգամ, մտակաների դաշտառած ցավը»։ Դարաւաշի՝ մեղեդիական մոտիվի, դարձվածքների տարբեր աստիճանների վրա փոփոխվող կրկնությամբ զարգանաւ երաժշտական միտքը, որը բերում է լարվածության վերընթաց աճի՝ ի վերջո հանգեցնելով հանգուցալութնան։ Դա ցավի միջոցով աղաքինումն է, սա աղաւածսարությունն է, որի միջոցով ընթանաւ են դեղի մաֆրագործում, դեղի լույս։ «Դատաստանի օրը դաշտամանիր ինձ, ով կուս ընորհալի։ Երբ մարմինս մեռնի, թեւակցիր, որ հոգիս դրախտում հայտնվի»։ Վերջին երկու՝ ութերորդ, հատկապես իններորդ մասերում երգչախնբային կատարման եւ հրավիրյալ երգչուի ըստեցարուիի **Գումիհիլդ Ալսպիկ** սողորանոյի վեցի միզանածությունը սահունորեն ցրվում է լուսառողով. այդ հուսառորով է լուսակվում Դավիթ Դալաջյանի **«Սաքքար Դոլորողան»**։

ՀԱՍՏԻԿ ՄԱՐԳԱՅԱՆ

«Արովյանի յուրաքանչյուր խոր դաս է»

Հոկտեմբերի 17-ին, ժամը 15:00-ին, Խաչառու Արուվյանի տուն-թանգարանում տեղի ունեցած Խաչառու Արուվյանի ծննդյան տարեղաձին նվիրված «Հոգեւորականը» խորագրով միջոցառում եւ երկու գրի ընորհանդես: Ներկա էին Արծուն Ավագյանը, ՍամՎել Մուրադյանը, Նարինե Դիլբարյանը եւ ուրիշներ:

Անդրադարձ եղավ Խաչա-
տու Աբովյանի հոգեւորական
կերպարին ու գործունեությա-
նը: Հոգեւոր կրթություն, աշ-
խարհընկալում, գիտելիքներ
Խաչատու Աբովյանը առաջին
անգամ ստացել է Ս. Էջմիած-
նում, եւ իր լուսավորչական
գործունեության հիմքերը դր-
ված են Եղել հենց Ս. Էջմիած-
նում:

«Եօմիածինը չէր միթե, որ ես իմ կյանում առաջին անգամ ճանաչեցի աշխարհը, որ չնայած էությամբ միադաշտ, բայց լի էր բազմազան ժեսարաններով, զգայություննորով, արտակեղեցի եւ հոգեբարար, սարսափելի եւ հաճելի իրադարձություններով, որ ես ապրել եմ ինը տարեկանից սկսած»,-ասել է Արովյանը:

Միջոցանման ընթացքում
հնչեցին ասմունքներ եւ կրոնա-
դաստիարակչական բնույթի
ասույթներ սաների կողմից:
Իրգեւուր երգերով հանդես ե-
կավ «Գեղարդ» երգեցիկ
խումբը:

ղինակ Աստղիկ Սողոյանի
հետ, որ փորձեց համառու ներ-
կայագույն գիրք:

Գիրք կազմվել է Աստիկ Սողոյանի ասդիրանտական ատենախոսության հիման վրա: Մենագրությունը նվիրված է Խաչառու Աբովյանի ստեղծագործության կառուցի ուսումնասիրությանը՝ դասումին: Զննվել են Աբովյանի երկերը: Գիրքը նախատեսված է գրականագետների, գրականության ժուարանների, բանասերների եւ գրականությանը հետաքրքրվող լայն շրջանակի ընթերցողների համար:

«Արովյանական տեսչութիւն աշխարհ այսօրվա ընթերցողի համար ընկալելը բարդ է, անհրաժեշտ են նոր վելուծություններ, որնն իետաքրություն կա-

օաջացնեն ընթերցողների ժր-
ջանակներում, իսկ մենագրու-
թյունը այդդիմի փորձ է նոր ա-
րովանական ընթերցողներ
ստեղծելու համար», - ասաց
Ասդիկ Սողոյանը:

Լույս է տեսել նաեւ «Լուսա-
վկրչի դասեր» գիրքը, որի հե-
ռինակն ու կազմողը՝ Արեւիկ
Ստամբուլցիանը, նույնութեա-

Աերկա էր: Գրիմ Աերկայաց-
ված են Խաչառու Աբովյանի
գրական ժառանգության մեջ,
տեղ գտած լավագույն նշերը:
Դրանի դասակարգված են ըս-
կենսական ոլորտների եւ հ-
մաստաին հօանակության:

ՆԱՐԵ ԽԱՆԱՊՅԱՆ ՀՊՄՏ Լրագրության 2-րդ կուրսի ուսանողների

ԱՐԵՎԻ
ԲԱԽՉԻՆՅԱՆ

ՍԵՐԵՆԱԲԵՐ-ՀԻԿԱՏԵՆԲԵՐԵՐՎԱՆ
ԵՒԵԱՆԱ ԱՄԵՆԱՍՈՒՐԵԼԻՆ է: Ոչ
միայն իր բարեխառն եղանա-
կով, այլև աշխուժացող ճառ-
կութային ու գիտական կյան-
ուք: Յաճախ մեկ օրվա մեջ
այնքան հետարրական ու հի-
անալի միջոցառումներ են
կատարվում, որ մարդ ափս-
տում է, որ ստիլված է իրա-
ժամկետ և լավագույն նորագու

Երկու տարի է, ինչ մեր սրանցահոգին (փոխառումն եմ արձակագիր Լուսինե Վայաշյանի արտահայտությունը) վիրավոր ու ճռայլ է, սակայն տեւական ու արժանադարձիվ խաղաղության սղասումնվագործության մեջ առաջ գտնալու անդադար հետեւելով խրամագործության մեջ մեր երկրի վիճակին ու հոգեկան սնունդ ստանալու ջրոր մոլախներից...

Նորից՝ «Քախը եւ զազանը»

Ստեղծենք 12-ի երեկոյան Հայաստանի երիտարդական նվազախմբի հետ ելույթ էր ունենալ **Աերգել Խաչարյանը**: Զանգից լսել եմ Ներ-

այս մեծատաղանդ ջութակահարին, նաեւ՝ ԱԱՆ-ում, հրեաների (հենց նրանց) կազմակերպած մի մենահամերգում ու ամեն անգամ աղբել հոգեցունց դահեր, արվեսի գագաթի օպագարին հասած լինելու զգացողություն։ Զութակն այդ բարակի երիտասարդին ասես սերտաճած լինի՝ համաշխարհային երաժշտության անմեռ ննունքները հնչեցնելով այնքան բնական, առանց նվազագույն ճիգի՝ բերկրանի մարդագործող արցունելու հոգան էլ հավատարին է մնացել ու կմնա իր ոգուն... Բայց մի՞թե երեսուն տարին իհշ ժամանակ էր՝ հասկանալու այդ ճշմարտությունը եւ կիսատորաս անկախության դայմանմերում լուծումներ գտնելու մեր ֆիզիկական ու հոգեկան դաշտանությունն աղահովելու համար։ Թշնամուդ թերազնահատող «ֆիլիմներ» նկարահանելու ու սահմաները թիթեյա տուփերով «դաշտանելու» փոխարեն...

Գիտաժողովի սիրտ եւ զորակոշվող գրողը

ինչպես մի անգամ, 1990-ականների սկզբին, **Օհան Դուրյանի** ղեկավարած հերթական փայլուն համերգից հետո երջանկահիշատակ արձակագիր **Դրաչյա Մաքելոյանը**, ոհմելով մորս եւ հնձ՝ ասաց.

Առանց այդ էլ մթագնած կյանքն ավելի մթագնեց: Շատերի մեջ Վախճանաբանական տրամադրություններ են, իսկ սոցանցերում մարդիկ ասես մրցում են իրար հետ՝ ովակների մոջով ազնաւոր կներկա-

-Ու Էստի ժողովրդի վեցնությունը են Տայ...
-Ու Էստի ժողովրդի վեցնությունը են Տայ...

Երեսունից ավելի տարի է անցել, եւ ավելի ու ավելի ուզում են մեր Վերջը տալ... Նոյն օրվա գիշերը լուսերն արդեն առևթեցին հարեւան արհեստա-

Բարձր արվեստ Եւ գիտություն՝ ցավի ու տազևաճի օրերին

Ժի՞ն դետության նոր հարձակումների մասին... հաջորդող օրերին սկսեցին շքանառվել մեր հայրենակիցների հաճդեղ կատարված հերթական վայրագությունների մասին սահմուեցուցիչ մանրանաւներ...

Այդ օրերին մտաքրում էի իր արդիականությունը Երբեք չկորցնող Կոստան Զարյանի «Սավը լեռան վրա» վերի հերոսի դասողությունները. «Ես գնում եմ - թող այս տարօհնակ չքովի - դաշտամնելու համար Բախտեան ոգին սահիկներից եւ ուրիշ թշնամիներից.... Մեր կրիւը արդար, անհրաժեշտ, սրբազն կրիւ է.... Մեր կրիւը համայն մարդկութեան դատկանող, նրա կեանի թագը կազմող արժեների դաշտամնութեան կրիւ է.... Բախը եւ գազանը... կրիւը նրանց մեջն է....»:

Երեսուն տարի մեր Բախյան
ողին հավատարին է մնացել
իրեն եւ ծնել ու դեռ կծնի նոր
Սերգեյ Խաչատրյաններ: Գա-

ամիսներ առաջ ծրագրված
միջոցառումը չեղարկելը, եթե
fn գործը չէ զենքը ծերժիդ սահ-
մանը դաշտանելը... Սոց-
ցանցերում չսուլված տեղե-
կություններ կարդալու ու դար-
նագին կամ զայրալից ստա-
տուսներ գրելու փոխարեն շատ
ավելի նախընթելի է եւս մեկ
բարի գործ «տեղերի ուղարկե-
լո»...

Միայն այս աշուն ինը գիտաժողով եւ գեկուցում ունեն: Սանկը Պետքրութովում կայանալիք գիտաժողովին մասնակցելու եմ հեռավար՝ Ռուսաստանում տիրող իրավիճակի դատարկով: Հիմա էլ՝ այդ երկրում մասնակի զորակոչ եւ փախեփախ այն երիտասարդ դղամարդկանց, որոնք, իրենց խոստվանությամբ, չեն ուղղում մասնակից լինել եղբայրասպան դատերազմի... Ծանոթներից մեկը՝ մի երիտասարդ հայազգի ռուսազիր գրող, Տեղեկացրեց, որ ինը նույնութեա զորակոչվել է եւ ալեւա հե կարո լին ընակա-

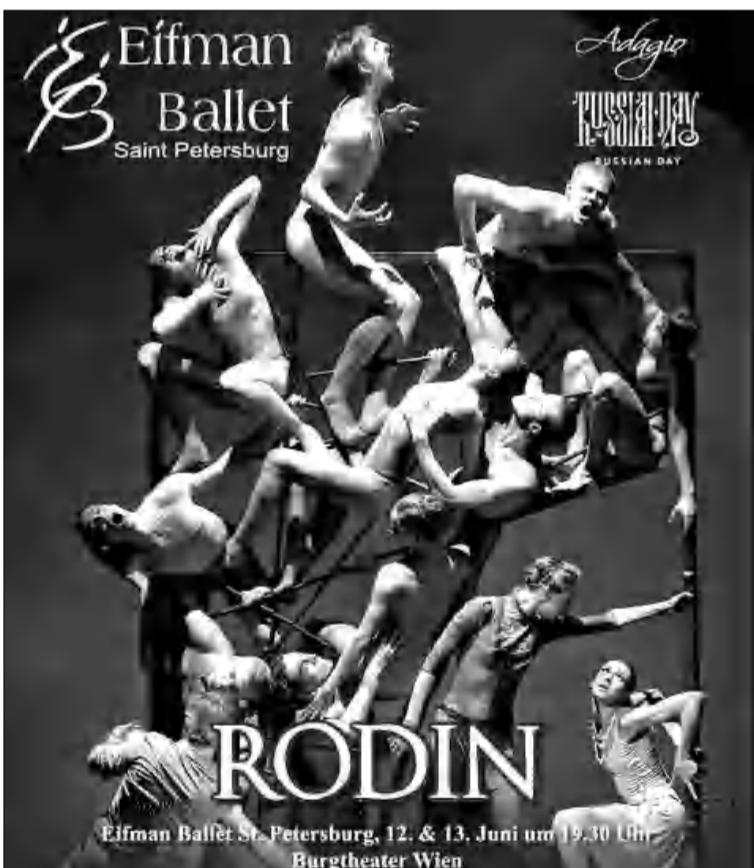
այլում չի գտնու լին բազգավայրը... Սիրս Ճնշեց, Եր նշեց, որ եթե ռազմաճակասից չվերադառնա, խնդրում է կապվել իր գրական գործակալի հետ ու հիշեցնել, որ գոնեն հետմահու հրատարակել տա իր Երկրորդ անհիմ վերը... Շաբաթներ անց նույն Երիտասարդն ինձ գրեց. «Մարդկանց իինարի Տեղ են դնում: Բոլորին հերթով զինկոնիսարիահան են կանչում, որտեղ էլ ծանուցագիր են տալիս իրեւ թե կանավոր զինվորագրվելու ճամփան»:

Չորսակցություն եւ
սղեղանի՝
արվեստը

Եվ անզամ նորոգված վերեբ-
րով ու վաղվա օրվա հանդեղ
անանց տագնաղը սրտում,
մարդ ուզում է ստանալ իր բա-
ժին հոգեկան սնումնը, որքան
էլ բանասեղծն ասի՝ «Ներկա
օրերում այլ ի՞նչ սեւ բնար»...

Դրսի աշխարհից մեր օազիսը հասնող ցանկացած սաշարում սղեղանի է մեր վերին: Սեմտեմբերի վերջին Փարիզի 8-րդ համալսարանի «Սովորություն» պոկալ համու-

թը «Հայաստանի հետ, Հայաստանի կողին» վերտառությանք անվճար համերգներով հանդես եկավ ոչ միայն Երևանում, այլև մարզերում՝ որպես գորակցություն Հայաստանին: Արդի երգահանների ստեղծագործություններ՝ եւ աշրբեր ժողովուրդների երգեր կատարող այս երգչախմբի ֆրանսիացի դեկավարը (Դենիս Գուտեյր) ոչ միայն ներկայացրեց նաև նորովի ճշակումներով հայկական երգեր, այլև համբիսատեսին իր խոսքն ուղղեց հայոց լեզվով: Տասներկու դրոֆեսիոնալ երգիչներից կազմված երգչախումբը դարձամբ ցնցեց իր երկացանկի հարսությանը, աշրբեր լեզուների մեջերիները մատուցելու հմտությանք, կատարողների վոկալ հնարավորություններով: Համբիսատեսը հղարտացավ՝ իրաւայի տասներկուսի մեջ հայտնաբերելով հայենակցի՝ հզոր բամբ

Ճայնով օծված երիտասարդ ֆրանսահայ Երգիչ **Առն Խաչերյանին** (որն, ի ըեղ, Վենետիկի հայագիտական դասընթացի մեր ուսանողներից էր), որին, հուսանի, փայլուն աղա-

Ռազմիկ Եւ Մասնելի Երաժշտությամբ ոգի Եւ մարմին Երանում 19-րդ դարի վերջի, 20-րդ դարի սկզբի փարիզյան իրականությունն իր գեղարվեսի աշխարհով, իր սրարաններով ու մարդկային հարաբերություններով (թե՛ւ խճանքարերան ավելի ռուսական ժնչով էին, որ հիեցնում էին **Սիխայիլ Ֆոկինի**՝ դասական դարձած «Արքազան գարունի» դարադրում...):

Ներկայացման ընդմիջնանը, ասես իներցիայով, նորից հեռախոսով աչփ եմ անցկացնում լուրերն ու... մի- անօամիտությունը:

⇒ **U** «Էրդողանն անելու է
այն, ինչ միշտ է արել»՝ ազ-
դարարում է յություբյան հերթական
տեսանյօթը, իսկ կանադական «Դ-
վուար» ֆրանսալեզու դարբերակա-
նում կանադացի հեղինակն ազդա-
րարում է «Հայաստանի լրին անհե-
տացում»...

Կանհետանանք, եթե ազգի ղեկավարները անհատական շահը դարձյալ ստորադասեն գերազույնին ու չկարեւորեն մեր լուս տղամերի արյամբ դահողանվող ամեն մի թիզ հողը, եթե շարունակենք չսիրել ու չսատել միմյանց, չսովորել մեր սխալներից, կառչած մնանք մեր դարավոր մոլորություններին ու չփորձենք ճիշճակների մեջորյա խաղի կանոնների մեջ...

Հարություն Դեղայան՝ հավերժ արդիականը

Այս տարի Հարություն Դելլայանի 85-ամյակն է: Անսահման սեր եւ խնարհում նրա տաղանդավոր երաժիշտ գեղեցկուի դրաստերին՝ **Մարինա Եւ Նարինե Դելլայաններին**, որոնք արտերկրուու աղբելով հանդեռձ՝ հայրենիքում դարձեաբար հիւեցնուում են իրենց հանձարեղ (չեն վախենուում այս բարից) հոր մասին...

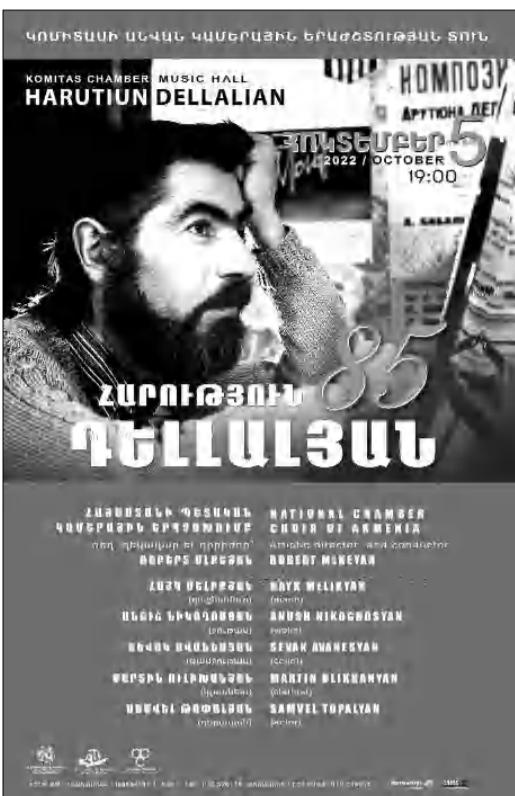
Հոկտեմբերի 5-ին Կամերային Երածության տանը կայացած համերգն այդ հիշեցումներից թերեւ ամենաճնռողջականն էր։ Ողջ կյանքի միջազգային երածուական աշխարհին հետևող, սարքեր երկրներում աղբած ու վերջերս Հայաստանում հաստակած մի մներիմ տիկին համերգից հետո բազականէց հիանած՝

-Եվ ինչողևս է, որ ես մինչեւ օրս անծանոթ էի մնացել այս երաժշտութամբ:

Անձանոթ է մնացել, բանի որ այդդեպս
էլ չունեցանի ճշակութային խելամին,
ուղղորդված բաղաբականություն՝ ինք-
ներս մեզ եւ աշխարհին մերկայանալու
նախ եւ առաջ Դելլայանով ու մեր
մյուս մեծություններով, բանի որ մեր ֆի-
նանսները, երկրի սահմանները տաւ-

Սեպտեմբերի 28-ից հոկտեմբերի 2-ը ամերիկյան հեղինակավոր Վուլսբրոք կինոփառատոնում (Նյու Յորք նահանգ) «Լավագույն դասմողական խաղադրականին ֆիլմ»՝ մրցանակին եւ լավագույն օմերատորական աշխատանքի համար նախատեսված դարձելին արժանացել է «Ամերիկացի» կինոնկարը (Դայաստան, 2021, թեմադրիչ՝ Մայք Գուրջյան, արտադրիչ՝ Արման Նշանյան): Մրցանակաբաշխության ժամանակ ամերիկահայ թեմադրիչն ասել է. «Շնորհակալաւություն, Վուլսբրոք՝ Դայաստանը համաշխարհային կինոյում ընդգրկելու համար»:

Φωρωατοնի ժյուրին մրցանակի տրման դաշտոնական հաղորդագրության մեջ գրել է. «Ամերիկացին» հազվադեմ դատմարդ մի սփյուռքի դատմություն է: Եվ դրա մասին դատմությունը, որակը նույնաբան հազվադեմ է հիմնացին են: Գերեզմանի ծե

Պահելու ու աշխարհով մեկ հայ մօակույթ հանրահռչակելու փոխարեն անցած տարիներին իհմնականում ռոպերեն ծախսվեցին բազում անարժեք նախագծերի վրա: Ու դեռ կծախսվեն Քրիստոսի մեծարձանով աշխարհին «արմագնեուու» համար...

Մինչդեռ Յարություն Ենլայանի երաժշտությունը՝ իր ժամանակից շատ առաջ գնացած, հավերժ կմնա արդիական: Ու կաղուցնի, թե ինչորեւս խորհրդային ժամանակներում հնարավոր էր նման կարգի երաժշտական մասնողություն: Թե ինչորեւս ընդամենը 52 տարի աղքած մեծ տաղանդը, երաժշտության այբն ու բենը սերտելով հասուն տարինում, երեք տասնյակի շհասնող իր ստեղծագործություններուն:

իրեն ամճահություն է աղահովել
Մեկը մյուսից փայլուն մենակատար
ների՝ դաշնակահար Հայկ Մելիքյանի,
ջութակահար Անուշ Նիկողոսյանի,
բազութակահար Սեւակ Սահակյանի,
վաճառյանի, կլանետահար Սարշենի,
Ովկիսանյանի եւ Ռոբերտ Ալեքյանի,
դեկապարած Հայաստանի դետակա-
կամերային երգչախմբի միայն կա-
նանց կազմի կատարումներն ունեն-
դիրը լսեց շունչը դահած՝ զարմա-
նալով ու հիանալով մեկը մյուսից
չկրկնող, սակայն դելլայանական ու-
րույն դրույնը կրող գլուխորեցներու-
Դրամի մերը մինիմալիստակա-
բնույթի մանրակերտեր են, մերը կա-
մակերդված երաժշտական բառ, ո-
ւելի համադրվում եւ ներդաշնակորե-
գոյակցում են մեղեդային գիծը
խոսն ու այնդիսի հնչյուններ, ինչ-
դիսիք են հետոց եւ սպվիցը... Սիր-
ված դերասան Սամվել Թոփայա-
նը ներկայացնում է Դելլայան
կյանքն ու նրա մասին կածիքներ, էլ-
լարանին երգահանի մասին իրեն
խոսն են հայտնում հավերժությա-
գիրկն անցած եղուարդ Միրզոյան

ու Արամ Ղարաբեկյանը: Իսկ մեր սիրելի Տիգրան Սահսուրյանը եւ Համիկ Պատյանն իրենց բռվանդակալանց խոսիրվ ամբողջազնում են զանանահրած հնչյունների տիրակալ մարդկային եւ ստեղծագործական դիմանկարը...

Եվ հիանալի է, որ անցյալ տարվա նից Երեւանի կոնսերվատորիայում գործում է Երիտասարդ կոմոդիքիու սամողների միջեւ անցկացվող Հարուսաց Շախմատի մասնակիութեան մասին պատճենը:

Մասկորականի ու արվեստագետի խոսքն ու լոռորյունը

հարազաս դեմքեր, իրենց ասդարեզներում կայացած մտավորականներ ու արվեստագետներ՝ հանրային առավել կամ դաշտական ակտիվությամբ: Հիշեցի մի ծանոթուինու խոսքը. «Մենք մտավորականի խոսի ենք սղասում մեր իրավիճակի մասին, իսկ մտավորականները լրում են»: Բայց նկատենք, որ մեր հայրենակիցները մտավորականից ակնկալում են միայն իրենց բաղադրական համոզումներին հաճելի խոսքեր: Պատրա՞ս է արդյոք տեղեկատվության հորձանութում խճճված, անդադար հարվածներից ուժի չեկող, դառնացած ու շատ առօնմներով վիհանքած մեր հանրությունն ականջալուր լինել իր մտավորականի եւ արվեստագետի՝ իր համոզումներին դեմ զնացող կարծիքներին: Իսկ միգուցէ ոչ մի խոսք էլ դեմք չի ասի այդ մտավորականն ու արվեստագետը, այլ լրին շարունակի իր գործը՝ ասդարեզզ թողնելով կուսակցականությունից վեր կանգնած ու դետության խոսափողը չեղող ճանագետ վերլուծաբաններին, եթե սպառհափ հիասվել լամ:

...Այս տարի ծննդյան 150-ամյակը լրացրած մեր մեջ գրող ու հանրային գործիչ **Արքակ Չողանյանը** համի-
դյան կոռուրածներից հետո եկավ այն
հանգժան, որ գրականության զար-
գացմանը զբաղվելու սկյալ դայնան-
ներում ոչ միայն անհմաս, այլև «գրե-
տ անապահ ուսմա» է:

Ου προτίνα τον Καρνηλίανδρον
περιέχει αρκετά σημεία για την επίλεξη
της πόλης που θα γίνεται η πρωτεύουσα της νέας
Ελλάδας.

Հայկական նոր շարժանկարի միջազգային հաջորդություններ

ւավորված, խաղացված, բեմադրված, իրականացված՝ այն դասման վում է այնորին նրբությամբ եւ նուրբ զգացնուներով, որ դուք հասկանում եք, որ ձեր սպասածից ավելի եք հուզված: Դուք աղրումակցում եք այս կերպարներին, հաղորդակից դաշնում նրանց թախծին եւ կապում նրանց հետ անսղատելի ծեներով: Սա հափշտակող ֆիլմ է, որը կապում է ձեզ ժամանակի, մշակույթի եւ ազգային դասկաննելության հետ: Խորապես մարդկային է, հոգով լի եւ հսակութեան՝ խորապես անճնական: «Կյանքը հիասքանչ է» եւ «Ճետնաքակի դաստիարակ» շարժանկարների երանգներով՝ դուք հայսնվում եք միանգամայն լուրահարուկ աշխարհում: Ֆիլմը

սկսվում է այնպիսի հմայքով եւ թվացյալ անմեղությամբ, իսկ վերջու այնքան համոզիչ է իր ընդհանու մարդասիրության ուղերձով, որ դժվար է այն անվանել այլ կերպ, քան վաղետություն։ Նիհիլիզմն ու ցինիզմն կարողանում են հետօնեն հարմարվել այսօրվա աշխարհում, բայց «Աներկացին», չինելով բաղր-նեղր եւ ռանց որեւէ միամտության, հերքում դրանք՝ խնարհաբար, բերկանուվ են ինքնաշխարհութեն։ Ինչ անհավանական սիրանի է՝ այս ֆիլմը նկարահանել առանց դույզն-ինչ սիսալ բայլ Գեղեցիկ մշակված՝ յուրաքանչյու մակարդակում եւ «նավարկելով» երեխուներով։ Մենք միաձայն գտանք, ու այս ֆիլմը մետք է արժանանալ լավա

գույն դատմողական խաղարկային
ֆիլմի մրցամասնին»:

Բացի այդ, «Ամերիկացին» վերջուն համբուրգի միջազգային կինոփառատունը արժանացել է «Հանդիսաւոր կայսրական» մրցանակին:

համապատ» նցասակիր:

2020-ի համապարակի ամիսներին Հայաստանում նկարահանված մի-միայն հայաստանյան արտադրության «Ամերիկացի» շարժանկարը, որի ստեղծմանը մասնակցել են կի-նոգործիչներ Հայաստանից, ԱՄՆ-ից, Ռուսաստանից եւ Կուբանիայից, այս տարի բացեց «Ոսկե ծիրան» միջազգային կինոփառատոնը, որից հետո ցուցադրվեց Երևանի կինոէկրաններին:

ՀԱՍՍԻԿ ՍԱՐԳԱՅԻՆ

Գեղանկարչի Ներս Մելիքյանի կտավ-տոհմածառերը նորովյա են մեր արվեստում՝ թէ իրենց կրած գաղափարով, եւ թէ կատարման տեխնիկայով։ Այդ կտավների ներկերի շերտերի տակ մարդկանց սուրագություններ եւ գրություններ են, որոնք ինչ-ինչ գաղափարաբանությամբ կամ նշանակալից միջոցառման ցըանակներում միավորված, թողնում են մարդու կտավին՝ նկարչի կանխավ գծագրած ցըանակներում, հետո արագ, վարժ շարժումներով ուրվագծվում է ծառը, վրան՝ փոփած մետաղական փուրանով, ցողված ջրով, տեխնիկա, որ Ն.Մելիքյանի «հայտնությունն» է։ Քեզո՞ մի բանի օրվա ընթացքում, այդ ծառերը, ոնց նկարին է ասում, «ծաղկում են»։ մետաղական փուրան-փուշին յուղաներկի շերտերի տակից նկատելի հետեւով երևակվում է՝ ստեղծելով դժողակալման գարնանալի տոպակություն։ Իսկ մարդկանց ձեռագրերը մնում են դասմության վերծաննանը, եւ դա մի ուրիշ խորհրդավորություն է հաղորդում նման ծառապատճեների արարմանը։ Քեզ նման տոհմածառ ստեղծելու համար էր նաեւ ամիսներ առաջ՝ 2022-ի մայիսին Եվրոպական ընագիտական ակադեմիայի եւ Ռուսաստանի բնական գիտությունների ակադեմիայի որոշմամբ Ներս Մելիքյանն արժանացել ուսան նկարչի կամրինակուանվան մեդալի (նույնաժամ այդ մրցանակին արժանացել էն եւ եկու հայ գեղանկարչին՝ Ծնավոն Ծնավոնյանը եւ Հրան Թադեոսյանը)։

«Հրաշալի տասնյակը»

Այս տարվա հուլիսի 15-ին Երեւանի Ժամանակակից Արվեստի թանգարանի ժամանակավոր ցուցադրությունների սրահում, «Բոյաջան» արվեստի կենտրոնի եւ չեխական «Վարքը արտ» ցուցարանի հետ համատեղ, տեղի է ունեցել «Հրաշալի տասնյակը» ցուցահանդեսի բացումը։ Ցուցահանդեսին ներկայացված են տաս արվեստագետներ՝ Սալվադոր Դալի, Լուի Տուֆոնի, Ժակ Պելեգրին, Բեռնար Բյուֆե, Ժան Ժանսեմ, Ժան Գառզու, Կլոդ Վայսբու, Յոզեֆ Շիմա, Ժան Մին, Սերժ Մենժիյսկի։ Ցուցադրության նոյատակն է հայ հանրության ցըանակներին ներկայացնել ինչողես անվանի եւ ձանաչում գտած, այնուև էլ հայ արվեստաների համար դեռևս ոչ այնան հայտնի, բայց Եվրոպայում մեծ ճանաչում վայելող արվեստագետների։ Ցուցադրությունը գործում է մինչեւ հոկտեմբերի 31-ը։

ՀՐԱՄԱՆ ԳԱՊԱՅԱՆ

«Բարեկամության ներկապեակ» Միջազգային նկարչական սիմպոզիում անցավ բաց երկնիքի տակ

Հայ եւ օսւրազգի գեղանկարիչները մի բանի տասնյակ կտավներ ստուդիոն Զվարքում եւ Սուրբ Գևորգի տաճարի բակում

Ներսեսն իտալացի Ֆարեջին Գարգանի հետ այդուհի տոհմածառ նկարեցին «Բարեկամության ներկապեակ» միջազգային նկարչական սիմպոզիումի ցըանակներում, որ հոկտեմբերի առաջին շաբաթվականում անցկացվեց Եջմիածնում՝ բայց այդ իշխանությունների նախաձեռնությամբ։ Իսկ գաղափարն իրականացնում եւ սիմոզիումի աշխատանքները համակարգում, միաժամանակ ստեղծագործում էր Ներսես Մելիքյանը։

Տոհմածառի ստեղծումն իրականացված վարդետությամ դաս էր կիզաքեւ Զվարքում՝ բաց երկնիք տակ, հնորյա տաճարի ավերակների հարեւանությամբ։ Կտավին՝ ներկերի տակ մնացին մասնակիցների եւ գեղարվեստաստերի հյուրերի ձեռագիր-սուրագրությունները, իսկ գեղանկարը կղափի՝ իրեւ վկայություն Զվարքուի ավերակների մերձ անցկացրած արվեստային երկու օրերի, երբ ստեղծվեցին մի բանի տասնյակ կտավներ։ Սիմոզիումի հայ եւ օսարեւերացի արվեստագետները սարբեր նկարելածերում, հայեցողությամբ եւ դիտանյուններով, գունային՝ իրարից սարբելով լուծումներով կտավներին հանձնեցին տաճարի դասկերներ, իրենց տեսածից զգացողություններ՝ ստեղծելով ռեալիստական եւ աբսրահված, նեռության եւ ֆուտուրիստական, դիմամիկ-գգայնությամբ, որու դեմքերում՝ նյութեղեն, մի այլ դեմքում՝ անցյութական, ազատ եւ շարժուն թվագործություն։

Եղան նաեւ ծանրություններ եւ տոպակությունների փոխանակում սիմոզիումի ընթացքով հետարքրված հյուրերի հետ։ Սիմոզիումի մասնակիցները սարբեր սերնիք ներկայացուցիչներ էին, ստեղծագործում էին զանազան արվեստային ուղղություններով, ունեին իրարից սարբեր ձեռագիր, եւ դրանով էր նաեւ հետարքրվական մի բանի օրերի ընթացքում բազմաթիվ արվեստի գործերի ծննդուն տվող այս միջոցառումը։

Սարբեր գեղագիտական հայացների մեջ անձանց միատեղ աշխատանքը, չնայած իրենց գեղագիտական համադիր «հնչյունարձակմանը» սիմոզիումի մասնակիցներ Ֆարեջին Գարգանի սրբի Արմեն եւ Ալեսանդրա Կիկարելլան համահայից, Նատալիա եւ Սվետլանա Պալիոն բույրերը՝ Ռուսաստանից, Ներսես Մելիքյանը, Խաչիկ Հարությունյանը, Արև Հարությունյանը, Էդո Հակոբյանը, Հարություն Հարությունյանը, Տաթևիկ Նալբանդյանը, Ինե Սերգեյյանը, Մարիետա Կարդանյանը, Համազասպ Մանուկյանը,

որը մի բանի բառով կարելի է բնութագրել որպես «գեղանկարչական հնչյունների բնահաճ զուգորդում»։ Նոյն գեղանկարչական համադիր «հնչյունարձակմանը» սիմոզիումի մասնակիցներ Ֆարեջին Գարգանի սրբի Արմեն եւ Ալեսանդրա Կիկարելլան համահայից, Նատալիա եւ Սվետլանա Պալիոն բույրերը՝ Ռուսաստանից, Ներսես Մելիքյանը, Խաչիկ Հարությունյանը, Արև Հարությունյանը, Էդո Հակոբյանը, Հարություն Հարությունյանը, Տաթևիկ Նալբանդյանը, Ինե Սերգեյյանը, Մարիետա Կարդանյանը, Համազասպ Մանուկյանը,

տեմբերի 7-ին, մշակութային այս միջոցառմանը ստեղծված բոլոր գործերը լայն համրության համար ցուցադրվեցին Եջմիածնի Կոմիտասի անվան մշակույթի տաճարահում։ Համայնքի ներկա Վ. Գասպարյանը բոլոր մասնակիցներին հանձնեց մասնակցության վկայագրեր՝ վսահություն հայտնելով, որ սիմոզիումը կդառնա ամենամյա հետեւողականություն։ Իսկ սիմոզիումը կլինի դարբերական պատճենություն, ցույց կտավանակար եւ կազմակերպիչների հետագա հետեւողականությունն ու ջամփը։

→ 1 -Աւտաքննութերի 13-ի հարձակումից հետո միտք ծագեց առաջաման այց կազմակերպելով՝ թե՛ Հայաստանի ժողովրդին, թե՛ Զվիգեցրին Դաշնության հրապարակային դաշտին հսակ բաղաբական դատապահ հղելու, թե՛ Հայաստանը մինակ չէ: Եւ՝ Աղրեցանը, որդես հարձակվող, հսակ դեմք է դատապարտվե՞ միջազգային իրավունքի իր գործած խախտումների, Օերխումբան ատեն բանակի գործած վայրագ ոճիրների համար: Մյուս համանախազափահները չկարողացան ճամանակամիջոցում եղավ դատապարտվումը, սակայն այս երկուսը ամենամեծ ցանկությամբ համաձայնեցան գալ: Պետք եղած կազմակերպչական գործուղ գիծի մեջ դրի, Զվիգեցրին նորանուանակ դեսպանի հետ կապվեցան, որը շատ օգնեց՝ կազմակերպչական, թե բաղաբական ժեսակետն: ՀՇ-ում Ըստեցարիայի դեսպան Լուկաս Ուղարկացը առաջիններն եղած էր, որ հարձակումն Յ օր վերջը Զերմոնկ գացած էր: Եւ մեզի հետ հոկտեմբերի 16-ինը իր երկրորդ այցն էր Զերմոնկ: Ինչդեռ Զվիգեցրիա, ոժքախտարար մյուս երկներում էլ աշխատանքի ոչ մեթող, ոչ ալ ճիզվական՝ բարեկամական խմբերի ներկայացումն էր, և առաջնական կամ մասնակիութեան մասնակիութեան:

կայությունը չէ աղահովված: Ֆրանսայի մեջ կա, բայց, այսպես ասենք լար բա-
ռողները չկան: Տեղում գործող նորմալ
փարուղարների՝ մարդկանց հավաելու,
համոզելու գործունեությունը, խնդրին
ուղղված ծագրի ձևով աշխատիլը կա-
րենու է: Օրինակի համար ժնեփի բանա-
ձեւը նոյն գործունեության արդյունն
հանդիսացավ: Զանի որ մարտահրավերի
հետինակը նոյն բարեկամական խոմքն
էր: Եւ դետ եղած դրտերը ծեծելով, ճիշ-
ճարկանց գտնելով, ինչ ժամանակվա-
ընթացին կարողացան հասնել նրան,
ինչը եղավ: Զկարծե՛, թե ցանկացան
միմիայն զվիցերական դասվիրակու-
թյուն բերել: Ես նաև Ֆրանսայի, Գերմա-
նիո, Իտալիո հետ կաղվեցա, բայց դետ
եղած արձագանքը չեղավ:

-ԻՆՉՈ՞ւ: Ըվեյցարիան համեմատած ձեր Առաջ Երկրներից ավելի փոքր Երկիր լինելով, փոքրաթիվ համայնք ունենալով, հաջողութ է արագ գործել: Ի դեմ, Ձերմուկ զնացել եր ոչ միայն Ըվեյցարիայի դեսպանը, այլև՝ Երեւանում դաշտունավարող Տարբեր Երկրների դեսպաններ, որոնց թվում՝ նաև Գերմանիայի նորանուանակ փոխդեսպանը, գրառում կատարել, բայց՝ դրանից հետո որեւէ բան չի փոխվել...Այս արագ արձագանքը բացառապես ձեր նախաձեռնությունն է, ճի՞շ եմ:

-Մի փորձ չափազանցություն է: Բարեկամական խումբը 2004-ի հունիսին հիմնվեց: Բավական երկար փորձ ունի, առ խճի 6-րդ ճամփորդությունն է: Բայց երեսակվում է նոյատակալացության եւ ջիշտ նարդկանց, իրենց գործունեությունը մատուցանելու ղակասությունը:

-Այստեղ նկատելի չե՞ Րայասաւանի իշխանությունների, Սփյուռքի հանձնակատարի ղասիվությունը, որոնք, ենթադրում են, հայ հաճայնի հետ դեմք եղած աշխատանքը չեն կատարում: Ընդհանրապես բարձիթողի վիճակ է այն առումով, որ մեծաթիվ սփյուռք՝ գերմանահայությունը, ֆրանսահայությունը զգիշի ինչ անի: Բոլորն եւ մտահոգ են Ռայասաւանի, Արցախի ծակատագրով, բայց մեկ-երկու տեղ ցոսց անելով, կարծես բան չի փոխվում: Չենք կարող ասել, նաև, թե տեղի մասնաւում չեն ըստ:

-Թե աս է ձիւս, թէ՝ ընդհանրապես բաղադրական տեսլականի դակասությունն է: Եւ նաեւ դեսպանաւոների դեմք եղած այլերը չառնելը, դեսպանաւոների ձիւս ակնոցը չհագվիլը, որմեսզի հիենափիլկացվին ձիւս անձինք, որոնք կարող են կարճ ժամանակվա մեջ արդյունավետ են համոզիչ ձեւով մարդկանց հրապուրել: Երեւակայացե՛ք անձանք հրավիրեցի մի գերմանացի դատապահվորի, որի հետ դատահական ծանոթացել եմ 1,5 ամիս առաջ, կազմ ունեմ: Գրեցի իրեն, դարձ է, որ մենք օրենք մուտք տե՛ք Արևածագ մասունքունքուն:

հայերուս ընկերներ սարթել: Պիշտ կարդանալ յուրաքանչյուր անձի բուն հետարք-րական երակը գտնել: Իր լեզվով խոսիլ: Եւ ֆինանսական միջոցներ են մեծ:

Եհս Երակի, Վերին Վրա միշտ դմտե ձե
մասը, որ հետարրելի իրենց: Օրինակի հա-
մար՝ Էնթրէտիկ խնդիրը, բռնաշրության
շանտաժի տակ ըլլալը, կամ՝ Արքեջանը
միշտի ազատության տեսակետեն ոչինչ է,
իսկ Հայաստանը, ինչ որ ալ դժվարություն-
ների տակ, բայց բարձր է նույնիսկ Ռու-
սիայից: Նաեւ արեմյան գրծիչներին
հիշեցնելով, որ միմիայն ժողովրդապարու-
թյուն բարդողելով եւ Հայաստանից ժողովր-
դապարություն դահանջելով, իրեն որեւէ
բան չեն փոխելու: Պիշտ իրազեկվեն, տեղ-
վոյն վրա միշտ երթան եւ տեսնե՞ն ինչ է
կատարվում: Մենք կարողացան տաերու
հետ՝ ՄիԴ-ի, Ած Օսխազահի, դասզա-
մավորներու հետ, Անվանգործյան բարու-
դարի, նույնիսկ ԱԳՆ կարեւորագոյն ան-
ձանց հետ տեսնելու: Նժրախտաբար ընդդի-
մության հետ հանդիդում չկայացավ: Ա-
մենայն հայոց կաթողիկոսի հետ մեր հան-
դիդումը Երկրորդական կարեւորություն
չդումեր: Մեր հոգեւոր բարձրագոյն առաջ-
նորդն է եւ նրանից դասզամներ լինը Երկ-
րորդական չէ: Հայաստանը չի կրնար մոռ-
նալ, որ իննի այն փոփրիկ լեզուն է րիսո-

Վոր դարձավ իրականացնել:

- Բանաձեւին անդրադարձալուց առաջ նախ մի հարց նկատի առնելով ժամանակին հայ-թուրքական հարաբերությունների բարելավմանն ուղղված Ըելյացարիայի ջաները, ի՞նչ առանձինություն է սանանել հիմա: Ներկայացված է լինելու սահմանին:

Դակն է: Այժմ դես է առաջ գնանք
Դաշնային ժողով: Սա վերաբերում է
ոչ միայն Հվեյցարիային, այլեւ ամ-
բողջ Եվրոպային, ինչի որ ունեն

Ասրզիւ Ծահինյան. «Եթե Արշակուի վրա խաչ բառելու...

նույն արժեքները՝ ժողովրդավարություն, մարդու իրավունքներ, միջազգային իրավունք»: Կարելի՞ է ենթադրել, թե սա առաջին բայլն է, եւ հենց սվեյցարացի դատապահվորները դիմիք բաց անեն Եվրոպայի աչերը՝ ասելով, թե միայն Ուկրաինան չէ:

-Մասամբ իրավունք ունիի, գոնե ինչ կվերաբերի սեղսենքերի 13-ին Հայաստանի վրա հարձակմանը: Խոկ ինչ կվերաբերի Արցախին, Ֆրանչիսկայի սենառու անցյալ տարի միաձայն ընդունել էր: Բայց այդ միաձայն ընդունելուց հետև՝ այստան դատարկություն... որեւէ տրանսպանություն գոյություն չունի: Գործող անձ չիկա: Ամեն ինչ բողնված է զգայնության, մարդկա մեկեն մեկ ուղղակի դատասպում են մի ուղղությամբ եթալ, քանի որ մեկ կամ մյուս դատառով նախագահը կամ որեւէ նախարար այդ քանն ասում, անում է, բայց՝ դիմի կենալ, չէ՞ ինսորին ետքո:

- Սա չի նշանակում, որ մենք, ինչ-
դեռ միշտ, ծրագիր չունենք:

- Իհարկե: Միանգամայն այդպես է:

-իսկ ծեր հանդիպումների ժամանակ ուրվագծելոց, որ ՀՅ իշխանությունները հիմա թղթի վրա, գրավոր որևէ ծրագիր ունեն:

-Այս: Բայց լրիվ ուրիշ ուղղությամբ գնացող: Ես անձնադես այն հսակ տղավորությունն ունեցա, որ թէ դասգա- ճավորները, թէ Աժ Նախագահը, թէ Անվ- տանգության խորհրդի խարուղարդ դաս- րասվում են ստորագելու խաղաղության դայնանագիրը: Եւ դաշրաս են այն տե- սակ զրիդություններ ամել, որ մեր աչին առօտե երթե չէին դրվել: Դարց է ծագում Ձերմուկում, հակառակորդին այդ տևակ խցելով, վճասներ հասցնելով, մեկեն մեկ զինադադար է հօչակվում, ո՞ր կող-

մից է զալիս հրամանը, թողում եմ, որ
դուք կրահեք: Մեր զինյալ ուժի հնարավո-

րությունը տեսնելով, որ կարող եմ ոչ
միայն կեցնել, այլև՝ հետ շրբել, մեր ու-
նեցած հաղթարքերը մեր ձեռփայ ուղա-
կի արնվում են: Իսկ ձե՞ր «ինչո՞ւ»-ին չեմ
լրացր եմ ուսում ուստանալու:

-Կարծում եք, չե՞ն կարողանում ճիշտ մտածել:

- Ենք եւ սխալի հարց չեն, չեն մտածում: Տեսլականի դակասությունը գերազանց կետն է:
- ՀՀ իշխանությունները Արցախի մասին եւ չեն խոսում: Ըստյանց դասականավորները ձեզ գոնես հարց չէին ուղղում, թէ ինչչե՞ս է, որ 30 տարի շարունակ խոսել են դրա մասին, բաղադրական օրակարգում այս հարցը միշտ պերական

**Եղել ցեղաստանության ճանաչման
կողմին, իսկ հիմա չեմ խոսում:**

-իրեն այդ հարցը չսկի: Եթե այդ հարցը տային, ստիլված կյանքի մերկացնելու ՀՀ կառավարությանը: Ես այդ բանը չեմ կրնար ընել, բայց իրեն դրական ձեռու անդրադարձան, ասելով, թե միեւնույն է՝ Արցախի հայ ժողովուրդը, իրավունք ունի ինմանությունը: Այս իրավունքը սրբազն է, հաւաք առնելով այն փաստը, որ ադրբեջանական իշխանության տակ լինեն, կվերանան, ինչղես Նախիջևանի հայության դարագան եղավ: Մեկ կամ մյուս դասառով բաղադրական որոշումը եղել է որքան կարելի է ուղև հասնիլ համաձայնության, որ դատերազմի գտանքն ընդիմանրադես վերանա: Մոռանալով, որ ոչ միայն չղիփի վերանա, այլ մենք ունեցածին ալ դիփի կորսոնցնենք, չղիփի մոռնանք որքան ալ և կարացած ըլլանք. Ղարաբաղի հայաբնակ տարածները դեռ հայկական են: Եթե անոր վրա խաչ կադենք, որեւէ հնարավորություն այլեւս չենք ունենա՞ն նաեւ իրեւ բաղադրական եւ ռազմակարական լծակ: Այսինքն մոռացնել տալ մարդկային իրավունքների դեմ Ադրբեջանի ոճիրները, որ գործվեցան ոչ միայն վեցին 30 տարվա ընթացքին, այլ 1920-ից հետո, նոյն բանն է, թե ուզենաֆ այրել ձեր

Կարելուագույն հաղթաթղթերը

- Հարցազրույցներից մեկի ժամանակ խոսում էի 86 Երկներում սփյուռքահայության մասին՝ ասելով, թե ոչ թե դիմի խոսեն, այլ մեր անելիքը հստակեցնենք: Դոկտերի վերջին Երեւանում գումարվելու է սփյուռք - Հայաստան համաժողով, որ բննարկելու է 14 ոլորտ: Ոու նեւ էի, որ մենք մի խնդիր ունենք՝ ազգային անվտանգության խնդիր: Սա իհարկե չի երեւում, եթե արժերկից հետեւում ես Հանրային հեռուստատեսության «Լուրեր» ծրագրին, որից այն տպակորությունն է դրույման, թե մեր Երկիրը մի մեծ ժննիքադարակ է: Չեմ կարծում, թե սփյուռքահայը բավարարվում է միայն այդ լրավորությամբ, բայց նա զա Երեւան, որ ի՞նչ անի:

-Ոչ մի բան: Որովհետեւ եթե սխալ կառուցված ժողովի ԵՌ մասնակցում, որի Ֆուստրացիոնով լեզված դիմումը պետական ամբ այնտեղ, որտեղից եկավ: Ես դրա համար ալ խաղաքավար, բայց հստակ ձեւով մերժեցի սփյուռքի համձնակառարի հրավերը: Բայց գիտեմ՝ ինչ նախաղացրասական բայլեր եղան, ինչը չեղավ: Հացարաններ են ուղարկել դպրություն Սիմանյանին, որոնց ղատակներն ընդիմանալու չեն սացել, հարցարաններ են ուղարկել մեր հանրապետության նախագահին, հանրիմել են իրեն Ցյուրիխում ճայիսի վելօքանորության, բացառել՝ որոնք են զիսավոր կետեր, որ դիմումը կամ առնվազն ի՞նչ ուղղությամբ դիմումը աշխատանք տարվեր, որ սփյուռքը միանար: Ներկա կառավարությունը, ինչուն բոլոր անցյալ կառավարությունները որևէ ձեւով հետաքրքրված չեն սփյուռքի հետ համագործակցելու: Երկրորդ՝ փաստում է, որ սփյուռքը զաղափար չունի, թե իննի ինչուն խաղաքական ձեւով դիմումի կոչու առանց սղասելու Հա-

-Այսինքն՝ մեր ուժը, ժամանակը փոշագործ էմ:

-Այս: Եվ ամենակարեւոր՝ մեր հակառակորդը այս ամենը տեսնելով՝ իր ձեռն է ցիում:

- Համաժողովին չեմ գնալու, բայց ձեզ ճանաչելով այն համոզնութեան ունեմ, թե դուք դասիկ չեմ մնալու: Ի՞նչ դիմի անեմ հիմա:
- Յուրաքանչյուր Երկրում փորձառու, որու դաստանություն ունեցող մարդկանց համոզել եմ ասել, որ համարված ձեւով

միշտ աշխատին:

Հարցագրույցը՝ ԱՆԱՐԵՏ ՇՈՎՍԵՓՅԱՆԻ Ժեղնականին

ՆԱԽՐ ՅԱՆ

Նոր ուսումնական տարին
բարի չեր Բրյուսովի անվան
դետական համալսարանի,
Խաչատուր Աբրովյանի անվան
հայկական դետական ման-
կավարժական համալսարա-
նի և Ֆիզիկական կոլլուգուայի
հայկական դետական ինստի-
տուտի համար:

Բուհերի օմտիմալացումը, 16 բուհից ամենաշատը 8 դեսական բուհ թողնելը, Աւտարակում առնվազն 1 միջիարդ դոլար արժողությամբ ուսանողական ակադեմիա սարելը կրության՝ մինչեւ 2030 թվականը զարգացման դեմքան ծրագրի բաղկացուցիչներն են: Ո՞ր մասնագետի հետ են խորհրդակցել իշխանությունները

կազգաւորագությունը կրտսել կազմակերպությունը մշակելիս, հայտնի չէ: Նրանք, որդես կանոն, իրադարձությունը ու իրականացնումը են արդեն հաստատված որոշումները, որին էլ փորձեն համոզել, թե դրանք ընդունենք նախագծեր են, բննարկման փուլում են, կարող են փոփոխվել, միեւնույն է, նրանց ոչ ոք չի հավատում:

Ոչ մի բանն էլ չի փոփոխվում, բննարկումները ոչինչ չեն տալիս: Դարձ փորձն ու հշխանությունների գործելառն են բազմից աղացուցել, որ անգամ մասնագետների հիմնավորված, փաստարկված հակադարձումները, բողոքի տևական ցուցերը չեն փոփոխվ հշխանությունների, ավելի ճիշ՝ հշխանության գլուխ կանգնած մեկ մարդու լայացակ որդություններ:

Կայացրած որոշումները:
Եվ բոլորին է դարձ, որ
կոնկրետ կրթության ոլորտում
կատարվող իշխանական ոս-
նձգություններն արդարացնելը
ու իր որմես բարեփոխում
մատուցելը ԿԳՄՍ նախարա-
րության վրա դրված դարտա-
վորություն ու առաջադրանք է,
այլապես նախարար **Վահրամ**
Չումանանիս մասած՝ մին-

• Աւագայից սկսած սլա-

չեւ Աերեվի օղակներ, ի զորու կլիմատին գրնե մեկ հիմնավորում թերել, թե ինչու են միավորվում Բրյուսու-

ՈՐՎՀԵՏՏԻ ԲՈՒՀԵՐԻ ԾԽՍՔԵՐԻ ՎՐԱ ԱՇՖ ՆԱՆԵԳՈՆԻ ԱՇՖԻ ՃԵՄ ԽԱՆՈՒՄ

կանայի է, որ իշխանություն-ներին իշխանությունը դահելու համար հենց այսպիսի միջավայր ու երիտասարդություն է բեր, որից ձեւավորվելու է վաղվա հասարակությունը: Դենց այս ուղղությամբ էլ լուրջ աշխատանք է աշխատ մեր երկրում:

Բոլորվին էլ չփողարկված հանրության մեջ է նետվել բուհերի շենքերը յուրացնելու թեման: Ժողովուրդն ասում է՝ անկրակ ծովս չի լինում: Ինչ օջանառվում է բուհերի օրինական թեման, զուգահեռ օջանառվում է նաև բուհերի շենքերի «շիրակալի» անունը: Նա իշխանություններին շատ լաճաբար մեկն է, ավելին՝ իշխանության ներկայացուցիչ, զիսավոր իշխանապետի «սրժ գործարար»: Նաև՝ բուհերի շենքերի վրա աչք ունենայու մասին յուրեր նիմ։

Առաջարկությունը պահանջում է առաջին շերտում գործադրություն ստուգայի առաջարկությունը կազմակերպել, անգամ հշիանությունների կողմից հայտարարություն է եղել, թե բուհը միայն ժենքը չէ, ժենքն էական նշանակություն չունի, կարեւոր ոչ թե այն ժենքն է, որտեղ տեղակայված կլինի սվյալ բուհը, այլ թե ինչպիսի կրթություն կամ այս որոշում:

Կտա այդ բուհը։
Առանց անուններ տալու, ոչ
քաց տեսողվ, սակայն նաեւ
անթափոյց ասվում է, որ բու-
հերի օմշիմալացման ծրագ-
րում Երևանի կենտրոնում գտն-
վող հին, արժեքավոր շեմերը,
որ մեկ դար եղել են բուհական
հաստատություններ, հինա հշ-
խանությունները դրանց հետ-
կադիքած այլ լուաններ ու հե-
ռանկարներ ունեն։

Եկիմ թշնտ, թե գետսին
նեսվե, գլուխներդ ղատեղաս
խփե, թե Ասծուն բողոքի,
միեւնոյն է, բուհերի ժեների
վրա աչ ունեցողի աչքը ոչ ո՛
չի հանելու:

սուրդի, սեփական երկին ու ժողովրդին դեմ գնալու, թշնամաբար վերաբերվելու անհավանականության տիրություն: Գաղափարը որքան անհասկանալի ու անտրամաբանական՝ այնքան իշխանությունների հաճար ընդունելի ու գործածական. սա է հայստանյան այսօրվա իրականությունը, սրա մեջ են մենք ապրում ու փորձում չխելագարվել:

Կասկած չկա, որ բուհերը միավորելու գաղափարի հեղինակներն անգամ չեն հետաքրքրվել, թե որ հաստառություն ինչ ուղղվածություն ունի, ինչ մասնագետներ է դաշտասում: Կամ գիտեն ու «որքան անհեթեթ, այնքան լավ, որքան ավերիչ, այնքան հոյակապ» սկզբունքը որուցի են

Նանկավարժական ընդամենը մեկ ֆակուլտետ, այսինքն՝ ընդամենը 15 տոկոսով մանկավարժություն ուսուցանող Բրյուսովը միացել Մանկավարժականին, թեև այս բուհն էլունի Մշակույթի ֆակուլտետ, որտեղ մանկավարժություն չեն դատրաստում:

Հս նախարար Դումանի տրամադրության՝ մանկավարժություն սովորեցնող ֆակուլտետները դեմք է լցնել մի տեղ, սերվիսի մասնագիտացմաք ուղղությունները դեմք է լցվել մեկ այլ տեղ, ու այդպես շարունակ: Ամեն մասնագիտությամբ դեմք է լինի մեկ բուհ: «Սերվիսի ֆակուլտետ ունի մի բանի բուհ, դա ինչո՞ւ նման է», - զգիտնականէնդ, թե Ժննծու զարմանում է նախարարը:

Այսինքն՝ ըստ նրա՝ նույն կամ նմանատիպ ֆակուլտետներ առընթեր բուհեր չեն կարող ունենալ:

Այդ դեմքում մրցակցության մասին խոս կարո՞ղ է լինել: Իհարկե, ոչ: Ինչ կրթական բարեփոխում, եթե չկա մրցակցություն, եթե արքեր բուհեր չղեք է մրցեն, թե նույն կամ նմանատիպ ֆակուլտետներից որն ամենաշաք դիմորդ կունենա: Օրինակ՝ Սերվիսի ֆակուլտետում սովորելու համար ավելի շատ դիմորդ կունենա ԵՊՀ-ը, Բրյուսովը, Սլավոնականը, թե Տնտեսագիտականը: Առանց մրցակցության՝ չկա կրթություն, չկա ոչինչ: Քանում ես մրցակցության կոմղոնները, եւ ումենում ես գործ միջակություն, որտեղ չկա այլակարծություն, չկա մոտիվացիա, չկա ավելին հասնելու ձգտում, անձի զարգացման դահանոց: Քաս-

Ֆրանսահայ ռեժիսորը խնդրում է Ավիրատվություններ անել պատերազմից տուժած հայրենիքին

ոչնչացում է սղանում», - ասում է Կետիկյանը Ֆրանսիայի հայկական հիմնադրամի (հավանաբար նկատ ունի «Հայաստան» հիմնադրամի ֆրանսիական մասնաճյուղը) ղարսարակ տեսանություն:

«Մի՛ սպասե՛, մինչեւ որ շատ
ուժ լինի, մի՛ հետաձգե՞ր այս
բայլը մի բանի անսով. մենի՛ հի-
մա՞ դեսէ է շարժվենի, եկե՞ չս-
ղասենի երկրի վերանալուն, որ-
մենա օօ՛ ինչ ինչ»:

Ղետզո՞ն օգնութ մրաս»։
Նա «Հայաստան՝ ամեն ա-
միս» վերնագրով տեսահոլո-
վակը դիտողներին խնդրում է
ամսական նվիրաւություններ
կատարել՝ հայտնելով, որ եթե
յուրաքանչյուր ֆրանսահայ ամ-
սական 10 եկրո տա, աղա Հա-
յաստանի համար տարեկան 72
մինիսի եւլո լիսաւալովին։

Գումարը կհատկացվի գյուղամնեսության, կրթության, ենթօքիայի կենսական ոլորտներին եւ ասիհամասներձ ժռանա-

A black and white photograph of a middle-aged man with short, light-colored hair and a mustache. He is wearing dark-rimmed glasses, a white collared shirt, and a dark vest over it. He is holding a white rectangular protest sign in front of him with both hands. The sign has the text "#2015RTAG" at the top, followed by "Recognize The" on the second line, and "Armenian Genocide" on the third line, all in a serif font. The background shows a kitchen interior with a stove, pots, and a wall covered in small framed pictures or magnets.

Աերի ճասամբ ավերված գյուղերի վերականգնմանը:

Կետքի կրչք հնչել է այն բանից հետո, երբ Երկուշաքի գիշերը տեղի ունեցած բախումների հետամբու գրիլի դատերազմի սղիները, երբ ռուսների միջնորդությամբ ձեռք բերված զինառադարձից հետո Ալրբեջանը հայտարարեց իր հաղթանակի մասին:

Երևան, Երևանի տասերած

Դաստիարակության գործել է 49 հայ զինվոր:

Դայաստանը դեռևս կրում է 2020 մայիսին Աթաշարարան

լով վիճելի սահմանամերձ տր-
ջանը՝ Լեռնային Ղարաբաղը:
Լեռնային Ղարաբաղը զսն-
վում է Աղրթեջանի սահման-
ներում, քայլ բնակեցված է
ենին հայերով:

Երկու ազգերն ունեն նաեւ
էթոն-լրոնական բաժանարար
գծեր. Հայաստանը հիմնակա-
նում բնակեցված է քրիստոնյա-
ներով, իսկ Աղրեջանը՝ մոլ-
սուլմաններով: Նշան Երկուսն
էլ աջակցություն են ստանում
Տարածաշրջանում Տարբեր
հզոր դերակատարներից, Հա-
յաստանը՝ Ուստաստանից,

Աղրեցանը՝ Թուրիայից:
Քրանսիայի հայկական հիմ-
նադրամի կոչին միացել են
նաև մի շարֆ անվանի Քրան-
սահայեր, այդ թվում՝ լուսանկա-
րիչ Անտուան Ագրւյանը եւ Կե-
նտրոն Շան Տառապանը:

**Անգլերենից բարգմանեց
Խօս գոյնացման օ**

ԳԵՂԱՄ ԶՅՈՒՐՈՒՄՅԱՆ

Օրե առաջ, ինչ-ինչ հանգամանքների բերումով հեռուստացույցը միացնելու ու այիների վրայով անցնելու ընթացքում յուրօրինակ մի դատումի ունկնդիր դարձա: Այն Հայաստանի հանրապետության սնտեսությունում ժիրող հետարքություններին ուղանակում էր, որով էլ դայնանավորված է դատումը յուրօրինակ անվանել: Այն հետևյալն էր. դիլիջանցի Երիտասարդը, ՀՀ բարձրագույն ուսումնական հաստություններից մեկում Երկու կուրս սովորելոց հետո զգացել է, որ այն իրենը չէ եւ այս սարի ընդունվել է Հայաստանի մետական ագրարային համալսարան՝ գինեգործական մասնագիտության գծով: Հաղորդումը դատարաւած հեռուստալրագրողը նաեւ նշեց, որ Երիտասարդը 16 դիմորդներից միակն է, որ բավարարել է ուսանողին ներկայացվող դասհանջները, ուսանողությունը կանցնի կամ կվայելի հղարս միայնության մեջ, որից, ամենայն ամեղծությամբ նշենի, չգիտենի ինչ կսացվի:

Թե ինչ է տիրում ՀՀ սնտեսության գյուղատնտեսական ոլորտի խաղողագործական ջյուղում, մասամբ հայտնի է: Գործադիր մարմինը, հանձին կառավարության, այն առաջնահերթությունների ժամանակ է դասել Եւ աշրպեր ֆինանսական միջոցներով, այդ թվում սուբսիդավորումով, արտօնությունների տրամադրումով խրախուսում է նոր, այսպես հայտարարվող ինտենսիվ, խելացի, ժամանակակից այգիների հիմնումը: Մի փոքր հետաքրքրություն ցուցաբերելու դայնաններում արձանագրում ենք, որ նճան գործընթացները նորություն չեն: Դեռևս 2000-ականների սկզբներին ընդունված ՀՀ գյուղատնտեսության կայուն զարգացման ծրագրի համաձայն կանխատեսվել էր 2015 թվականին երկրում խաղողի այգիների տարածքը հասցնել 26,4 հազար հեկտարի: Պետք է ենթադրել, որ այն 2021 թվականին մտնենալու էր 30 հազարի: Այդ տարվա աշնանը գյուղատնտեսության համար դատասխանատու ՀՀ էկոնոմիկայի փոխնախարար **Ա. Խոջոյանի** հետ կայացած հանդիդան ընթացում բարձր դատավորական նշեց, որ դրուներով իրականացված նկարահանումների ուժապահումը լուրջ կատարվում է... նոր

12-13 հազար հեկտար խաղողի այգի:
Սա լավ է թե ոչ, մեր մարդիկ սարհներով տեսել են, երբ խաղողի մթերումներ կոչվողով զբաղվում են համայնքադեմքեր ու մարզպետներ, նախարարներ ու անգամ երկրի նախագահներ: Եվ սա այն դարագայում, երբ այգիները զբաղեցնում են Արարայան դաշտավայրի 660 հազար հեկտար սարածի ընդամենը 2 տոկոսը, արդեն նույնագու 12-13 հազար հեկտարը: Եվ հարցը՝ որտե՞ղ է խնդիրը, հնչում է ինձնաբերաբար:

Ծանոթանալով սարբեր Երկրներում խաղողագործության ու գինեգործության գործընթացներին, նկատում ունեցած համոզվում ենք, որ խնդիրը դրանց կառավարման մեջ է: Ընտանեկան հանգամանմերի բերումով Երկար սարիներ այցելելով Ավստրիա եւ հետաքրքրություններիս ուղարկում լինելով Շիրայի ճարզում, որը Երկրի խաղողագործական հիմնական հատվածն է, արձանագրել են, որ 3-ից 5-6 հեկտար խաղողի այգիներ ունեցողներն իրեն են վերամշակում սեփական բերք, դրսից աշխատութ ընդգրկելով հիմնականում բերքահավաքի նորատակով: Մնացյալը կատարում են ընտանիքի անդամները: մեծից փոքր, տղանարդ թե կին: Զնոռանամբ նշել, որ այստեղ չկա խաղողաթաղ ու խաղողաբաց, չկա այգին ջրելանգի հողը մշտական խոնավ է, ջրելու կարիք չի գոյւմ: Միայն գինին իրացնելու հարցում են Երեմն խնդիրներ ծագում, երբ զգացվում է հանաղատասախան կրողութափակների աջակցությունը: Գինեգործ ֆերմերների մառամներն այնքան են լցված, որ նրանց հաճախ են վաճառքն իրականացնողներին առաջարկում շահագուած իրենց արտադրանքը վաճառել 1-2 եկայով, որն էլ խթանում է գինու օգտագործումը, թերեւս՝ մասնաւոր:

Վկհակագիրները նօռում են, որ միջնակագրացությունը կողմից, այն թերեւս տարածվում է նաև այլ եւրոպացիների վրա: Խոսքը վերաբերում է տարվա ընթացքում 70-ից մինչեւ 100 լիտր գինու օգտագործմանը: Ավաղ, հայաստանցիներին այս-ձաւերու լուծվարաննան ինքը

ცხლ, რე ქცევის ანდამ ხერ ხნ აქანა ღუ
ძელ, ნათელ ქაქელს: Պաსაონტე
სარტო ხნ, ირნი აოვიზე ცარტის ხ
აქანაშე დაწერ, რანი არყილამა
რაკან ფასრასამან ხანებთ ირ
ცალი დარიცავილებული, აյլ ხანდა
მანანტერ, ირნი არყილამტის ნათე ძი
ქიდ ხნ აჯანმას ანგერების ინანტე
ირმას ხნ է, ასენ, «ხაებრ აქან
ხანი ადგ ჭან» არსახაესილებულ
ცანტამანი მე თუ ქარატებ ძა
რასაკილებან ქარჯაკან სარატე, ი
სთ ჭერმარაჟი სასტაცილებან აქან
არსატოლებან ანდამ მას ქადანი
კთ ჭკა. აյნ ჩნდაარერაპარ ვ
სასტაციდ, აულ ხ ხაეს է გაეს დო
ბერმადე ლარავარელი არყილამტის
ზაქაქრებ რე ირთალი ხაცვარ
ქად სარიტანაკილებან არყილამტი
აუნ მანანი სარელი է ჟირი ქცე
რამცალი ის რამს ცახებ
უმასარეკან არყილამტი: ჟისტამ
დე ჟანერებ ის ქტერანერებ, ირნი
ხაეს ხნ გაეს ის ქრისტერებ, ირნი
ჭილ აციმ, ირე ხერალანი აუ

Կիսոսվի՝ արդյոյն գինեգործի մասնագիտությունը ընտրած ուսանողի հետ ասօրինակ հարցերից, անգամ ՀՀ-ից անդամ շաբաթում գործություն ունեցած է առաջարկ պահանջման մասին պատճենությունը՝ ուղարկված ՀՀ ազգային ժողովի պատճենահանձնության մեջ:

ցավ ՈԴ-ին Ղրիմի միացումը գինեցր-ծության առումով, բանզի այս տարածում խաղողի այգիների հսկայական հեկտարներ կան: Այսօրինակ հարցերը շատ են, դատախանաների անորոշությունն էլ ավելի շատ, որնն նշեն, լրագրային էջի սահմաններից դուրս են: Գործադիրի խնդիրն է ինստիտուցիոնալ առումով ուսումնասիրել դրանք եւ հոգասարհց-սրացավ լուծումներ գտնել, այլկերպ խստի փոխարեն գործով կանգնել հայ հողագործի կողմին:

Մի պնդր հիշողություն

Հայաստանյան հանրության այն մասը, որ աղբեկ է նախորդ դարի 60-80-ական թվականներին, կվկայի. առեւտրային ցանցում «Այրում», «Գետափ», «Դրազդան» եւ այլ անվանումներով գիմնիներ էին վաճառում, որոնց արժեքը 65-90 կոռուպի սահմաններում էր: Այդին էր դետուրունը սահմանել նաև 1 դրամի արժեքը: Ներկայիս չափանիշներով 1 ԺԵ գիմնին սաազվում է 450 դրամ, երբ իրականում այն բառադարձիկ թանկ է վաճառվում: Գիմնի խմում էին թե՛ երիտասարդները, այդ թվում ուսանողները, թե՛ միջին ու ավագ սերնդի ներկայացուցիչները. վայելում էին -ը այստեղ առավել տեղին է նույն, բանզի մեզանում սրափարաններ կոչվող հասկացություն չկար: Տնային արտադրության գիմնի վաճառվում էր տուկաներում, որոնք շատ վարչական շրջաններում հիմա չկան՝ փոխարինվել են սուբյեկտներուն, որտեղ կարելի է նաև առաջարկել անկյուններ առանձնացնել: Նախընտելի է համայնքային կենտրոնների վարչական շրջանների համագործակցությունը գիմնեգործական պանոռութեր ունեցող մարդերի հետ, գիմ

Այ իհմա՝ ընդամենը:

11.10.2022 p

Հայկական մամուլի անցած ուղին 20-րդ դարից Մինչեւ մեր օրեր...

Հայկական առաջին դար-բերականը՝ «Ազդարարը», հիմք դրեց հայ մամուլի դասմության սկզբնավորման: Այս տարի Հայկական մամուլը նույն է իր 228- ամյակը: Այդ առիթով հոկտեմբերի 15-ին Հայաստանի դատմության թանգարանում տեղի ունեցավ հանդիմում-գրույց «Պատմության արդիականացումը Եւ մերինա» խորագրով: Դանդիման բանախոսներն էին՝ Երեւանի դեսական համալսարանի ժուռնալիստիկայի ֆակուլտետի նոր մեդիա եւ հաղորդակցության աճրինի վարիչ Ռափիք Պետրոսյանը եւ «Արմենիա» հեռուստաընկերության օմքուցման, մեդիամասնագետ Գնել Նալբարյանը:

Ների խնդիրները: Պրոֆեսուր Դավիթ Պետրոսյանը համեմատականներ անցկացրեց հին եւ նոր մաճովների միջեւ: «Մենք այսօր հավաստիություն ենք վերագրում ցանկացած կայլերի, որոնք մեր առջև բարում են բարձրացնելու

վարական «Ես»-ի դահլյան-ման համար, եւ այդ ճանապարհը մեզ սվել է հենց հայ մամուլը: 20-րդ դարը մշակութային դատարկության բազմաթիվ առիթներ է սվել:- նօեց Դավիթ Պետրոսին:

Գնել Նալբանդյանն անդրադարձավ մեղիս տիրուպթի արդի վիճակին, թե սոցանցերում եղած աղասեղեկատվությունը որքան է խճռում մեզ: Նրա խոսքով՝ չափազանց հետև է խարեւ այն հասրակությանը, որը կրթվածություն չի ունենում, եւ ինչ բովանդակություն դարունակող իմֆորմացիա էլ նրան մատուցես, միեւնույն՝ նա կհավատա դրան: «Մամուլը դեմք է լինի միջոց հասարակության շահերի անրադարձան եւ դրանց արտահայտման համար: Լրագրողը միայն իր անունից չէ, որ դեմք է խոսի, այլ աչքի առաջ ունենա այն հա-

սարակությունը, որի դատաս
խանատուն է իր թափանցի
ածխատամբը: Եթե ստեղծա
գործում ես թեզ համար, դու
արդեն թեզ հասանելի դաշտ
է, եւ այդեղ կարող ես դրս
լորվել այնպես, ինչորես թե
հարճար է, սակայն մասնագի
տական ածխատամբի կատա
ման դարագայում ավելի մեռ
դատախանատվություն է գ
վրա ծանրանում: Սիրողակա
միտքը ծագում է, մասնագի
տական՝ վախճանվում, -հա

- Վելեց Գնել Նալբանդյանը:
- Մամովն ազատության է ձգտել:
- Բոլոր ցըսաններում, 20-րդ դարին մեջ մասնակիություն է հաստատվել:

Դանդիղման վերջում բանախոսները դատախանեցին ուսանողներին հուզող հարցերին՝ կաղված համացանցի աղաստեղեկատվության եւ տղագիրի մանուկի ոչ այնան

ՔՆԱՐԻԿ ԱՎԱԳՅԱՆ

**Պատմական գիտությունների թեկնածու
ՀՀ ԳԱԱ Պատմության ինստիտուտի
առաջատար գիտաշխատող**

Օրեւ լոյս է տեսել ՀՀ ԳԱԱ դատմության ինսիստուիշ առաջատար գիտաժողովող, դատմական գիտությունների դոկտոր, դրաֆեսոր **Սուրեն Սարգսյանի** «Գահիրէի ՀԲԸՆԻ «Տեղեկատու» եռամսեայ դարբերականը» (Գահիրէ, 2022, 122 էջ) գրքով։ Մանրամասն վերլուծելով «Տեղեկատուի» հոդվածները՝ հերինակը ներկայացրել է դարբերականի դատմությունը, որի 100-րդ հորեցյանական համարի հրատարակմանն է նվիրված սույն աշխատությունը։

Եզիտահայ համայնքի մանուկի դասմության ասլարեզում իր ուրուց տեղն ունի ՀԲԸՆ Կահիրեի մասնաճյուղի հասարակական, գրական, մշակութային «Տեղեկատու» դարբերականը: Ի դեռ, «Տեղեկատու» առաջին արտօնամերն էր ասղանդաւաս արվեստագետ, երգիծանկարիչ Ալեքսանդր Սարովիսանը, աղա՝ Դակոր Դամբիկյանը:

Պարբերական ընդհատումներով ու-
նեցել է հրատարակության երկու շրջան՝
Յին (1956-1981 թթ.) և Նոր (1996 թ.-ից
ցայսօր) (էջ 7):

Յարկ է Անել, որ առաջին ցրամում «Տեղեկատուն» լույս է տեսել անկայուն դարբերականությամբ՝ Երևու, Երեխ, Վեց ամիսը, ինչողևս նաև՝ տարին մեկ անգամ, տարբեր՝ 12-48 եօնաբանակով, մինչդեռ Երևորդ ցրամում՝ եռամսյա կանոնավոր դարբերականությամբ Եւ կայուն 36 էջ ծավալով (էջ 7, 8):

Պարբերականն ունեցել է նվիրված ուժագույն խմբագիրներ, որոնց ավանդները հարստացվելով՝ շարունակվում են մինչեւ օրս: Առաջին օքանի (1956-1981 թթ.) խմբագիրներն էին՝ Սիսակ Շալջյանը, Հայկ Ժամկոչյանը, Գրիգոր Պասմաճյանը, Տիգրան Գետրայանը, իսկ երկրորդ օքանինը (1996 թ.-ից ցայսօր)՝ Պետք Թերզյանը, Հարի Չեչենյանը, Տիգրան Գետրայանը, Արամի Տեղվարդյանը, Շաբէ Մարգարիանո:

Ներկայումս՝ սկսած 2016 թվականի կեսերից, թերթը խմբագրում է Կահիրեթի ՀԲԸ Երվանդ Աղաթոն գրադարանի գրադարանավար եւ արխիվի ղատախանական աշխատանքները և պահպանը (էջ 7, 15): Ինչպես նշել է գրույկի հեղինակ Ս. Սարգսյանը, «Նոր ցըանում խմբագրի մեջը թե՛ւ փոխութել են, սակայն նրանի հիմն կողմին ունեցել են խմբագրական խորհրդատու Պետք Թերզեանը, որը եղել է նաեւ այս ցըանի առաջին ղատախանական խմբագրի» (Էջ 15): Զանաբար աշխատանքները պահպանը պահպանում են այլ ղացունում նրան փոխարինել է ՀԲԸ Կահիրեթի վարչության ատելական կառավագական գործադիր Վահե Շահմեջանը:

Հարկ է գնահատման վեցել, որ բանի-
մաց ու իր գործին նպիրված մտավորա-
կան Պետք Թերզյանը, 1964 թ.-ից ան-
դամակցելով ՀԲՀՍ-ին եւ Վարելով
բազմաթիվ ղատախսանատու ղաւոն-
ներ, նաև Եղիշտոսի Շօջանային
հանձնաժողովի եւ Կահիրեցի ՀԲՀՍ
վարչութան տաւու աշենամեթեն է:

ՀՅՈՒ Կահիրելի «Տեղեկատու» եռամսյա դարբերականի հոբելյանական հասորի առիրով

անկարելի թուացող ժամ ծրագրեր», նշել է Ս. Սարգսյանը (էջ 9):

«Տեղեկատուն», լինելով ՔՐԸՄ Կահիրեի դաշտոնական դարբերականը, նաեւ մանրանասն հաշվետվոյունն է ներկայացնում բարեգործական միության տեղական մասնաճյուղի տարբերական մասնաճյուղու ունեցած գործունեության մասին, որի հիմնական բաժինը Սարենիկ Չափը Գոնդինն է (էջ 10):

Ավանդույթի համաճայն, յուրաքանչյուր տարվա ժեմին դարբերականը տղարում է հակիրծ Վելուծությունը անցնող տարվա ընթացքում ձեռք բերված հաջողությունների վերաբերյալ եւ նախառում հետագա անելիքներ (էջ 12):

Իսկ արդեն 2016 թվականից թերթի խմբագիր **Արոր Երամյանը** դարձել է բարակ հանդես և զայխ «Խմբագրական ճողովներ» շաբաթում՝ ընթերցողին ներկայացնելով օսարության մեջ գոյացնելով հայի ազգային իննության դաստիարակության մասնակիությունը և ազգային համայնքի հոգու պահպանը:

Սույն գրույկի խմբագիրն է Մարտի Երանյանը, իսկ դասական ուղղագրության փոխադրումն իրականացրել է Պատմական գիտությունների թեկնածու Անն Ֆիշերները:

Աշխատությունը, որը հասցեագրված է մանուկի դատմությունը հետազոտողներին եւ ընթերցող լայն հասարակությանը, դատմագիտական կարեւոր եւ օգտակար ուսումնասիրություն է: Այն ներկայացնում է ՀԲԸՆ Կահիրեի «Տեղեկատու» եռամյա դարբերականի նշանակած տարիների անբողջական դատմությունը, դարունակում է մասնագիտական փաստառա տեղեկություններ, ամսագիր փոփ եղարակացություններ եւ նշանակային ներդրում է սփյուռքահայ մանուկի դատմության ուսումնասիրության գործում:

Քերպարագի խոհորածությունը տու համարից

Ըստ Երեւակյան օսաբեկ-
րյա Երկների օրենսդրական
մարմինների ընտրություննե-
րում հայութիւններն ավելի հա-
ջողակ են, քան հայ տղամար-
դիկ: Կանադայի Քերթի հա-
յացաւ նահանգում հոկտեմ-
բերի 3-ին ՏԵՂԻ ունեցած
ընտրություններում իրենց
թեկնածությունն առաջար-
րած Երեւակյանին՝ Միշտել
Լին քաջական է:

ԵԼ Սոնա Լախսոյան, հաղթաբան: ԵԲ պարտելու ամբողջական

Դարձել նահանգային խորհրդականին:

զինն ու երրորդը անդամ են
Քերեխի լիբերալ, իսկ Երկոր
որ՝ «Աղագա» կուսակցու
թյուններին:

ԻՄԱՍՏԱԲԱՆԱԿԱՆ ԲԱՒԱՐԱՆ

ԽԵՂԱՄՄՈՒԹՅԱՆ պատրանք

Գիտնականները դարձել են, որ խելքը բացառապես մարդուն ընորու համկարգում է: Կառում են, այս ժամակետը, առնվազն հայի հանար համոզիչ չէ: Եթե հայերը խելքը համարեին միայն մարդու բացառիկ համկարգումը, չեն ասի՝ «իմ էս խելքը», կամ մատային սահմանափակ կարողության մեջ մարդկանց չեն համեմատի «հավի խելք» ունեցող արարածների հետ:

Զի կարելի նաեւ խելքը դասել օբյեկտիվ իրականության արտացոլման բարձրագործն ձեւերի շարժին, բանի որ խելքն առարկայական հասկություն էլ ունի, եւ սուրդանակի դես կարող է կարել: Բենց դրա համար էլ **Ալեքսանդր Շատուրյանն** ասել է՝ «Կարդացողի խելքն է կարուկ, միտքը դպի-ծառ ու լուսավոր...»:

Սույ են նաեւ այս ղեղումները, թե իր խելքը հնարավոր չէ չափել։ Յայց լեզուն «կարծ խելք» արտահայտությամբ հակառակն է աղացուցում։ Նոյնիսկ հայերը հակադարձ համեմատական են համարում կանանց մազերի ու խելքի երկարությունը, քանի որ հայերենը չի մերժում «կնոջ մազը երկար է, խելքը՝ կարծ» ասացվածի գոյության իրավումքը։ (Իհարկե, ժամանակի ընթացքում հակառակն է աղացուցվել եւ դպարզվել, որ դրան ուղիղ համեմատական են)։ Խելքի չափելիության նաև նաև վկայում նաեւ հայերեն «խելք ծով» եւ «խելքի տողրակ» արտահայտությունները։

Սխալվում են նաև այն գիտնականները, որոնք խելքը նույնականացնում են ուղեղի հետ։ Քանի որ ուղեղը կարելի է «արդուկել», իսկ խելքը՝ ոչ։ Քանի որ ուղեղը ծալվելունի, իսկ խելքը՝ «ցնդելու» հասկություն։ Քանի որ ուղեղը սաղակած վիճակում են ուժում, իսկ խելքը՝ «հասի հետ»։

Հայկական իրականության անհաղորդ գիտնականները նաև չգիտեն, որ խելքը երկու մասից է՝ քաղկացած։ Առաջինի մասին են էլ դասկերացում չունեմ, բայց երկրորդ մասը հայտնի է՝ «հայի հետին խելք» անվանումով, որը թեւապոր խոսի արժեք է ձեռք բերել մեր նախարար գիտակցած սիսալերն արդարացնելու համար։ Ձերեւ այդ դաշտառով էլ Հայաստանի Հանրապետության առաջին նախագահ **Լեւոն Տեր-Պետրոսյանը** դատմությունից դասեր չփաղելու եւ նույն սխալները կրկնելու դաշտառով՝ «հայի հետին խելքը» իմաստակություն ու ցնորամտություն է համարել, եւ որպես աղացույց, բերել 1915-ի ողբերգությունից եւ դաշտական հայրենիքի կորսից հետո մեզ դատուհասած ազգակործան դատերազմի օրինակը։ «Դժ. մէր սկսին մէս ասու ին-

«Ձ, մոր խնդըլ սազ այսօր, որինա է ղետք: Խելք-խելքի, Եղբայրներ, ուս-ուսի, Եղբայրներ...», - մարզաբարար այդուն է ղասգամել սղարաբեն Կազմեն Սարգսյանը Մեղրիում հեղինակած Քայլաւաշտանի հարավային դրամակի մասին իր «Քայլ վերաբերյալ» գովազդի մեջ:

